

Bez światła

Rosja kontynuuje celowe niszczenie ukraińskiej infrastruktury. Rano 22 października rosyjskie pociski spadły na Łuck, Równe i Kowel. Całe osiedla tych miast i okoliczne miejscowości pozostają w tej chwili bez prądu i wody.

W miniony weekend Rosja uderzyła w zakłady energetycznych w obwodzie wołyńskim i rówieńskim. Niektóre z nich wskutek ostrzałów rakietowych zostały doszczętnie zniszczone.

Bez prądu i wody z powodu ostrzału pozostało kilkaset tysięcy gospodarstw nie tylko w Łucku, Kowlu i Równem, ale także w pobliskich miejscowościach, m.in. w Hołobach, Klewaniu, Zorii, Nowoukrajnie, Szpanowie. Wielu użytkowników miało problemy z połączeniami telefonicznymi i Internetem. Poranny alarm przeciwlotniczy trwał trzy godziny. Wkrótce po jego zakończeniu ogłoszono kolejny, w trakcie którego Kowel ostrzelano po raz drugi.

W Łucku uszkodzono 12 budynków, jeden pracownik firmy energetycznej doznał poparzeń. W rejonie rówieńskim uszkodzeń doznało dziewięć budynków mieszkalnych, gospodarczych i administracyjnych. Ze względu na skutki wybuchów władze ewakuowały część mieszkańców budynków położonych obok zaatakowanego obiektu infrastrukturalnego. Część ulic została zamknięta dla ruchu samochodowego.

W miejscu wybuchów przez kilka dni pracowały służby. Po jakimś czasie wznowiono dostawę prądu i wody do kolejnych osiedli. Jednak

ze względu na obciążenie linii elektrycznych zaszła potrzeba tzw. stabilizacyjnych ograniczeń w dostawach prądu, nie tylko w obwodzie rówieńskim i wołyńskim, ale na terenie całej Ukrainy. 22 października na skutek rosyjskich ostrzałów bez prądu zostało łącznie ok. 1,5 mln Ukraińców.

Czeka nas trudny sezon grzewczy, musimy nauczyć się dawać sobie radę podczas przerw w dostawach wody i prądu, albo – jak mówimy tu, w Ukrainie – bez światła (nawet w chwili, gdy piszę ten tekst, korzystam z latarki i powerbanku, gdyż na całym osiedlu awaryjnie wyłączono prąd).

Ale światło na końcu tego tunelu jednak widać. Te ostrzały po raz kolejny pokazują nam, jak ważne jest wsparcie udzielane przez dobroczyńców. Dostarczone przez nich generatory prądu jeszcze wiele razy mogą pomóc nam tej zimy. Nawet w ten niespokojny weekend, kiedy podczas ostrzałów w Kowlu i Łucku urodziło się kilkoro dzieci, w jednym z przypadków lekarze mogli wykonać cesarskie cięcie właśnie dzięki agregatorom prądotwórczym, które posiadał szpital.

Natalia Denysiuk
Fot. Witalij Kowal,
przewodniczący Rówieńskiej Obwodowej
Administracji Wojskowej, Facebook

Без світла

Росія продовжує нищити українську інфраструктуру. Вранці 22 жовтня російські ракети бомбардували Луцьк, Рівне та Ковель. Окремі райони цих міст і навколишні села на кілька днів залишилися без електрики й води.

Минулих вихідних Росія вдарила по об'єктах енергетичної інфраструктури у Волинській і Рівненській областях. Деякі з них у результаті ракетного обстрілу повністю знищені й не підлягають відновленню.

Без електро- і водопостачання залишилися кілька сотень тисяч господарств не тільки в Луцьку, Ковелі й Рівному, а й у pobliskich do цих міст селах, зокрема в Голобах, Клевани, Зорі, Новоукраїнці, Шпанові. У багатьох користувачів одразу ж з'явилися проблеми з мобільним зв'язком та доступом до інтернету. Ранкова повітряна тривога в суботу, 22 жовтня, тривала три години. Невдовзі після її завершення почалася наступна, під час якої Ковель обстріляли ввдуже.

У Луцьку пошкоджені зазнали 12 будинків, один працівник енергетичного підприємства отримав опіки. В Рівненському районі пошкоджено дев'ять житлових, господарських і адміністративних приміщень. З огляду на наслідки вибухів, влада евакуйовала частину мешканців будинків, розташованих біля знищеного інфраструктурного об'єкта. Частину вулиць перекрили для проїзду.

На місцях вибухів протягом кількох днів працювали відповідні

служби. До електро- й водопостачання поступово підключили всіх абонентів. Проте через зменшення потужності мереж виникла потреба у стабілізаційних відключеннях світла не тільки у Рівненській та Волинській областях, а й по всій Україні, адже 22 жовтня без світла залишилися близько 1,5 млн українців.

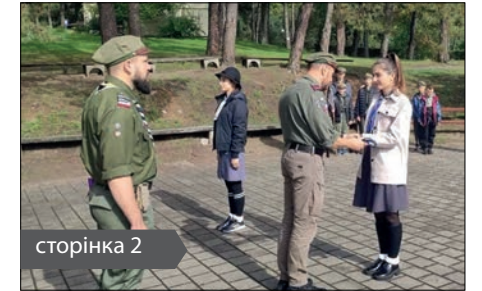
На нас чекає складний опалювальний сезон, маємо навчитися жити періодично без води і світла (навіть у цю хвилину, коли пишу цей текст, я користуюся ліхтариком та павербанком, оскільки в цілому мікрорайоні – аварійне відключення електропостачання).

Проте світло в кінці цього тунелю таки є. Ці обстріли кожного разу показують нам, наскільки важливою є допомога благодійників. Наприклад, надані ними електрогенератори ще не один раз допоможуть усім нам цієї зими. І навіть у ці тривожні вихідні, коли під час обстрілів у Ковелі та Луцьку народилося кілька дітей, в одному з випадків лікарі змогли виконати кесарський розтин саме завдяки екстремному під'єднанню лікарні до електрогенераторів.

Наталія Денисюк
Фото: голова Рівненської ОВА
Віталій Коваль, Facebook

«Світанок» – нова харцерська дружина в Костополі

«Swit» – nowa drużyna harcerska w Kostopolu

сторінка 2

Сілезія і Волинь налаштовані на тривалу співпрацю

Śląsk i Wołyń nastawione na długoterminową współpracę

сторінка 3

Олександр Карашевський ділиться спогадами мами

Aleksander Karaszewski dzieli się wspomnieniami mamy

сторінка 4

Як працюють архіви в Тернополі, Луцьку й Рівному

Jak działają archiwa w Tarnopolu, Łucku i Równem

сторінка 7

Старі кладовища – візитівка живих

Stare cmentarze są wizytówką żywych

сторінка 10

Obchody Święta Niepodległości Polski w Tarnopolu

У Тернополі відзначили День Незалежності Польщі

Polonijne Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe w Tarnopolu we współpracy z Katedrą Językoznawstwa Ogólnego i Języków Słowiańskich Tarnopolskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Wołodymyра Hnatiuka oraz Tarnopolską Ogólnokształcącą Szkołą nr 27 im. Wiktora Górniaka zorganizowały spotkanie z okazji zbliżającego się Święta Niepodległości Polski.

Тернопільське культурно-просвітницьке полонійне товариство у співпраці з кафедрою загального мовознавства і слов'янських мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та Тернопільської ЗОШ I–III ступенів № 27 імені Віктора Гурняка організувало зустріч з нагоди прийдешнього свята Незалежності Польщі.

21 października w hubie polsko-ukraińskim na Tarnopolskim Narodowym Uniwersytecie Pedagogicznym spotkali się członkowie Polonijnego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego, pracownicy Katedry Językoznawstwa Ogólnego i Języków Słowiańskich, studenci i uczniowie.

Zgromadzeni zapoznali się z broszurami tematycznymi, które opracowała i zaprezentowała Ilona Biła, studentka polonistyki na TNUP. W przygotowaniu obchodów aktywnie uczestniczyły także inne studentki polonistyki oraz historii. Na przykład Julia Pryszlak, Maria Lewicka i Wiktoria Kaniuk przeprowadziły warsztaty robienia kotylionów oraz tematyczny quiz, a Solomia Kusz, członkini Stowarzyszenia i jednocześnie studentka Wydziału Historycznego, wygłosiła prelekcję na temat historii Polski.

Podczas spotkania ogłoszono laureatów konkursu esejów «Polskie drogi do niepodległości» oraz wręczono im nagrody. Konkurs został zorganizowany przez PSKOT we współpracy z Katedrą Językoznawstwa Ogólnego i Języków Słowiańskich TNUP. Swoje prace przesłali studenci TNUP, uczniowie Tarnopolskiej Szkoły Ogólnokształcącej nr 27 im. Wiktora Górniaka i Białokrynicy Szkoły Ogólnokształcącej.

W kategorii «Studenci» zwyciężyły Wiktoria Kaniuk (I miejsce), Solomija Kusz (II miejsce), Maria Łewycka (III miejsce). Wśród uczniów najlepsi byli Dmytro Ratuszniak (I miejsce), Witalij Iwanuk (II miejsce) oraz Daryna Figurska (III miejsce).

Uczestnicy spotkania wysłuchali występu zespołu wokalnno-instrumentalnego «Fajne Dziew-

czyny», działającego przy Polonijnym Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym w Tarnopolu pod kierownictwem Marii Bobryk.

Wydarzenie odbyło się w ramach projektu «Dla Niepodległości – Kontynuacja» realizowanego przez Fundację Wolność i Demokracja przy wsparciu Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2022».

Tekst i zdjęcia: Maryna Wojnowa,
Polonijne Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe
w Tarnopolu

21 жовтня в польсько-українському хабі Тернопільського національного педагогічного університету (ТНПУ) зустрілися члени Тернопільського культурно-просвітницького полонійного товариства (ТКППТ), працівники кафедри загального мовознавства і слов'янських мов, студенти й учні.

Учасники ознайомилися з тематичними брошурами, які опрацювала і презентувала Ілона Біла, студентка полоністики у ТНПУ. У підготовці заходу брали активну участь та-

кож інші студентки полоністики та історії. Наприклад, Юлія Пришляк, Марія Левицька та Вікторія Каниук провели майстер-класи з виготовлення котильонів і тематичну вікторину, а Соломія Кущ, членкиня полонійного товариства та студентка історичного факультету, виголосила доповідь, присвячену історії Польщі.

Під час зустрічі оголосили лауреатів конкурсу есе «Польські дороги до незалежності» та вручили їм нагороди. Конкурс організувало ТКППТ у співпраці з кафедрою загального мовознавства і слов'янських мов ТНПУ. Свої роботи надіслали студенти ТНПУ та учні Тернопільської ЗОШ I–III ступенів № 27 імені Віктора Гурняка та Білокриницької ЗОШ I–III ступенів.

У категорії «Студенти» перемогли Вікторія Каниук (I місце), Соломія Кущ (II місце), Марія Левицька (III місце). Серед учнів найкращими були Дмитро Ратушняк (I місце), Віталій Іванук (II місце) та Дарина Фігурська (III місце).

Учасники зустрічі послушали виступ вокально-інструментального ансамблю «Файні дівчата», який діє при Тернопільському культурно-просвітницькому полонійному товаристві під керівництвом Марії Бобрик.

Подія відбулася в межах проекту «Для незалежності – продовження», який реалізує фундація «Свобода і демократія» за підтримки Канцелярії голови Ради міністрів РП у рамках конкурсу «Полонія та поляки за кордоном 2022».

Текст і фото: Марина Войнова,
Тернопільське культурно-просвітницьке
полонійне товариство

Nowa drużyna harcerska w Kostopolu

Нова харцерська дружина в Костополі

W Kostopolu w obwodzie rówieńskim powstała 7. Drużyna Harcerska «Świt» Harcerstwa Polskiego na Ukrainie. Jest to druga formacja harcerska w tym mieście obok Drużyny «Arka» imienia księdza Serafina Kaszuby.

У Костополі Рівненської області з'явилася 7-ма харцерська дружина «Світанок» Польського харцерства в Україні. Поруч із дружиною «Арка» імені отця Серафима Кашуби це вже другий харцерський підрозділ у місті.

Pod koniec września w Brzuchowicach w obwodzie lwowskim miało miejsce rozpoczęcie Roku Harcerskiego. Na apelu ogólnohufcowym próbny termin (trzy miesiące) otrzymała nowo powstała 7. Drużyna Harcerska «Świt» w Kostopolu. Pełniącą obowiązki drużynowej została Mirosława Snitczuk, która wcześniej stała na czele Drużyny «Arka» imienia księdza Serafina Kaszuby w składzie Harcerskiego Hufca «Wołyń».

«Świt to coś nowego dla nas, droga w nowe życie» – tłumaczy nazwę nowej drużyny Mirosława Snitczuk. Formacja zgromadziła obecnie 20 osób. Harcerze podzielili między sobą funkcje i obowiązki, opracowali makiety proporca i tarczy drużyny, zorganizowali pierwszy apel oraz zaczęli przygotowania do Dnia Wszystkich Świętych.

«Cieszymy się, że nasza działalność harcerska rozwija się i poszerza w postaci nowych drużyn, zastępów i ludzi. Tym samym przekazujemy ideę harcerstwa i światowego skautingu dalej oraz szerzymy harcerską kulturę, historię i tradycję w Ukrainie» – mówi Aleksander Radica, komendant Harcerskiego Hufca «Wołyń».

Taisija Petryna
Zdjęcie ze strony Hufca «Wołyń» na Facebooku

Наприкінці вересня у Брюховичах Львівської області відбулося відкриття харцерського року. На перекличці загонів пробний тримісячний термін отримала новостворена 7-ма харцерська дружина «Світанок» у Костополі. Виконувачкою обов'язків дружинової стала Мирослава Снітчук, яка раніше очолювала дружину «Арка» імені отця Серафима Кашуби у складі харцерського загону «Волинь».

«Світанок – це щось нове для нас, дорога в нове життя», – пояснює назву нового підрозділу Мирослава Снітчук. Формування зараз об'єднує 20 осіб. Харцери вже встигли розподілити функції та обов'язки, зробили макети прапора і плакетки дружини, провели першу перекличку й почали готуватися до Дня Всіх Святих.

«Радіємо, що наша харцерська діяльність розвивається й розширюється у вигляді нових дружин, підрозділів та людей. Таким чином ми переказуємо ідею харцерства і світового скаутингу далі та поширюємо харцерську культуру і традиції в Україні», – каже Олександр Радіца, комendant харцерського загону «Волинь».

Тайсія Петрина
Фото зі сторінки загону «Волинь» у Facebook

Śląsk wspiera Wołyń

Сілезія допомагає Волині

Na Wołyń przybyły kolejne tony pomocy humanitarnej z Polski. Tym razem transport nadszedł ze Śląska dzięki regionalnemu oddziałowi Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.

На Волинь із Польщі вчергове прибув кількатонний гуманітарний вантаж. Цим разом його доправили із Сілезії завдяки регіональному відділенню Товариства друзів дітей.

Dobrocznicy z Katowic we współpracy z darczyńcami i wolontariuszami z Holandii, Irlandii, Niemiec i innych miast Polski przywieźli pomoc ukraińskim żołnierzom i szpitalom. To m.in. żywność o długim terminie przydatności, bielizna termoaaktywna i zwykła, karimaty, środki higieniczne, wózki inwalidzkie, chodziki, sprzęt ortopedyczny, kule i środki antyseptyczne.

Współpraca z polskimi partnerami została nawiązana przez ekipę Wołyńskiego Obwodowego Centrum Ekologiczno-Przyrodniczego podczas wrześniowej delegacji do Polski. Następnie Centrum i Śląski Oddział Regionalny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci podpisały memorandum o współpracy. W składzie delegacji była również deputowana Wołyńskiej Rady Obwodowej, zastępczyni dyrektora Centrum, Olga Omelko. To dzięki jej wsparciu strony uzgodniły dostarczenie pomocy humanitarnej na potrzeby ukraińskich żołnierzy i sprzętu medycznego do rehabilitacji rannych.

Podczas wizyty na Wołyniu polscy wolontariusze omówili dalszą współpracę z przewodniczącym Wołyńskiej Rady Obwodowej Hryhorijem Nedopadem oraz jego zastępcą Hryhorijem Pustowitem.

Hryhorij Nedopad podziękował Polakom za wsparcie: «Dzięki waszej pomocy łatwiej nam będzie odpowiadać na potrzeby naszych obrońców i wewnętrznych przesiedleńców. Dziś przygotowujemy się na trudną zimą, czyli potrzebujemy ciepłych rzeczy, generatorów, pomp. Będziemy mogli przekazać to wszystko do innych regionów, gdzie sytuacja będzie najtrudniejsza».

Jak zauważył szef Śląskiego Regionalnego Oddziału Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Jan Wiesiołek, dostarczony transport nie jest ani pierwszy, ani ostatni.

«Jesteśmy nastawieni na długoterminową współpracę. W warunkach wojny będzie to wsparcie humanitarne, a w przyszłości – wdrażanie podpisanego memorandum, ponieważ nasza działalność jest przede wszystkim ukierunkowana na wszechstronny rozwój i pomoc dzieciom. Mamy wsparcie ze strony naszych samorządów, w szczególności miast Świętochłowice i Piekary Śląskie, a także partnerów i fundacji z innych krajów europejskich, dlatego wspólnie będziemy gromadzić i dostarczać celową pomoc na rzecz Ukrainy» – zapewnił.

Polska delegacja powiedziała podczas spotkania, że obecnie trwają rozmowy z hromadą w Kołodziejnem w regionie kowelskim w sprawie podpisania memorandum o współpracy.

Źródło: new.volynrada.gov.ua

Благодійники з польського міста Катовіце у співпраці з меценатами і волонтерами з Нідерландів, Ірландії, Німеччини та з інших міст Польщі привезли допомогу для українських бійців і шпиталів. Це, зокрема, продукти харчування тривалого зберігання, термобілизна, натільна білизна, каремати, засоби особистої гігієни, інвалідні візки, ходунки, ортопедичні фіксатори, милиця та антисептики.

Цю співпрацю з польськими партнерами започаткував колектив Волинського обласного еколого-натуралістичного центру під час робочих відвідин Польщі у вересні. Тоді центр та Сілезьке регіональне відділення Товариства друзів дітей підписали меморандум про співпрацю. У складі делегації була й депутатка обласної ради, заступниця директора еколого-натуралістичного центру Ольга Омелько.

Джепело: new.volynrada.gov.ua

Rówieńscy i lubelscy przedsiębiorcy będą współpracować

Рівненські й люблінські підприємці співпрацюватимуть

16 przedsiębiorstw z Rówieńszczyzny będzie współpracować z polskimi partnerami – podał przewodniczący Rówieńskiej Obwodowej Administracji Wojskowej Witalij Kowal.

Na liście rówieńskich przedsiębiorstw znaleźli się zarówno znani przemysłowcy producenci, jak i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, prawnicy, a nawet adwokaci.

«Niedawno informowałem o porozumieniu zawartym z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w zakresie nawiązania ścisłej współpracy gospodarczej. Ogłosiliśmy nabór wniosków od wszystkich chętnych do znalezienia polskiego partnera, m.in. w celu rozszerzenia rynków zbytu i produkcji.

Zostały przekazane Polakom. Na 3 listopada zaplanowaliśmy spotkanie B2B dla rówieńskich oraz lubelskich przedsiębiorstw» – powiedział Witalij Kowal.

Przewodniczący Rówieńskiej Obwodowej Administracji Wojskowej zaznaczył, że jeśli projekt się powiedzie, w obwodzie zostanie ogłoszony kolejny nabór wniosków mający na celu uzgodnienie działań ukraińskich przedsiębiorców z polskimi.

MW

16 підприємств Рівненщини працюватимуть із польськими партнерами. Про це повідомив голова Рівненської обласної військової адміністрації Віталій Коваль.

Серед рівненських підприємств – і відомі промислові товаровиробники, і фізичні-особи підприємці, і перевізники, і, навіть, адвокати.

«Нещодавно я повідомляв про домовленість із Маршалківським урядом Люблінського воєводства щодо поглиблення співпраці в економічній сфері. Ми оголосили збір заявок для охочих знайти польського партнера, зокрема для розширення своїх ринків збуту та виробництва. Їх уже передали полякам. З листопада плануємо організацію зу-

стрічі у форматі B2B для рівненських та люблінських підприємств», – сказав Віталій Коваль.

Очілюк ОВА зауважив: якщо цей проект буде вдалим, в області організують ще один етап прийому заявок для синхронізації українських підприємців із польськими.

ВМ

Informacja wołyńska

Волинська інформація

W sobotę, 22 października, podczas ostrzału rakietowego w miejskim szpitalu w Kowlu wykonano przeszczep serca 61-letniemu mężczyźnie. W czasie alarmu personel medyczny pozostał w sali operacyjnej, ponieważ założenie zabiegu było niemożliwe.

У суботу, 22 жовтня, під час ракетного обстрілу Ковеля в міській лікарні провели трансплантацію серця 61-річному чоловікові. Під час тривоги медичний персонал залишився в операційній, адже відтермінування операції було неможливим.

Wołyńscy rolnicy kontynuują zbieranie soi, słonecznika, kukurydzy i buraków cukrowych. Zbiory plonów zostały opóźnione z powodu przedłużających się opadów deszczu we wrześniu.

Волинські аграрії продовжують збирати урожай сої, соняшнику, кукурудзи та цукрового буряку. Збір культур затягнувся через проливні дощі, що були у вересні.

W ciągu ostatnich dziewięciu miesięcy w obwodzie wołyńskim odnotowano wzrost zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, B i C.

У Волинській області за останні дев'ять місяців зафіксували ріст захворюваності на гепатити А, В та С.

W Kowlu wolontariusze wykupują z felg samochodowych metalowe piece dla Sił Zbrojnych Ukrainy.

У Ковелі волонтери виготовляють із дисків для автомобільних коліс металеві печі для ЗСУ.

Wołyńskie Centrum Onkologii Medycznej zakupiło sprzęt Fluoptics Fluobeam, dzięki któremu można dokonać oceny zmiany nowotworowej gruczołu piersiowego i rozważyć celowość usunięcia węzłów chłonnych.

Волинський медичний центр онкології придбав обладнання Fluoptics Fluobeam, завдяки якому можна визначити об'єм пухлинного ураження молочної залози та оцінити доцільність видалення лімфовузлів.

Między katedrą Świętych Apostołów Piotra i Pawła a Domem Kosaczów w Łucku zapadł się bruk. Dziura osiągnęła głębokość 3 m.

Між кафедральним собором Святих Апостолів Петра і Павла та Будинком Косачів у Луцьку стався провал. Яма сягає 3 м углибини.

Wspomnienia mamy

Aleksander Karaszewski z Polskiego Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu dzieli się wspomnieniami swojej zmarłej matki Stefanii z domu Kupczak o życiu we Francji i na Tarnopolszczyźnie, a także o tragedii mieszkańców Tarnopola podczas walk o miasto w 1944 r.

«Мама уродилася у Франції»

Wspomnienia Stefanii Karaszewskiej planowaliśmy spisać w 2021 r., ale niestety nie zdążyliśmy – zachorowała, a później zmarła. Jej historię i dzieje jej rodziny opowiedział nam Aleksander Karaszewski, syn pani Stefanii.

«Moja matka, Stefania Karaszewska, pochodziła z rodziny polsko-ukraińskiej. Dziadek Stefan Kupczak urodził się w 1908 r. i był Ukraińcem. Przed ślubem mieszkał we wsi Stary Zbaraż (*dziś rejon tarnopolski w obwodzie tarnopolskim* – aut.). Babcia Anna Jarzecka c. Jana urodziła się w 1901 r. w Dobrowodach (*dziś rejon tarnopolski* – aut.) i była Polką.

Dziadek i babcia poznali się w 1929 r. w Zbarażu, dokąd przyjechali do kościoła na jakieś święto. Jakoś babci udało się dziadka oczarować (*uśmiecha się* – aut.). Później się pobrali. Pewnego razu pojechali w jakiejś sprawie do Tarnopola. Wówczas rekrutowano tam ludzi do pracy we Francji. Dziadek Stefan był dyplomowanym ogrodnikiem, więc postanowił wraz z żoną wyjechać do pracy w innym kraju. W ten sposób moi dziadkowie pod koniec lat 20. XX w. wyjechali do Francji, gdzie mieszkali w pobliżu Lyonu» – mówi pan Aleksander.

O życiu swojej rodziny we Francji w okresie międzywojennym Aleksander Karaszewski opowiada tak: «Dziadek pracował jako ogrodnik u francuskiej rodziny o nazwisku Favier. Dbał o pola, był odpowiedzialny za uprawy. Babcia zajmowała się domem. Dobrze sobie radzili we Francji. Dziadek dostawał dość wysoką pensję. Zawsze mówił, że tamtejsi ludzie mają bardzo dobre wychowanie. Pewnego dnia pojechał rowerem do Lyonu i kupił sobie płaszcz, ale w drodze do domu go zgubił. Kiedy zawrócił i zaczął poszukiwania, zauważył, że ktoś starannie go złożył i położył koło mostu, aby był widoczny. W rodzinie rozmawiali ze sobą po polsku i chodzili do kościoła. Dziadek był osobą wykształconą, oprócz języka ukraińskiego i polskiego znał także francuski i niemiecki. Z kolei babcia była niepiśmienna, a dziadek uczył ją francuskiego.

W 1931 r. we Francji urodziła się moja mama Stefania. Gospodarze, u których dziadek pracował, zostali jej rodzicami chrzestnymi. W połowie lat 30. Dziadkowie postanowili wrócić na Tarnopolszczyznę. Do 1939 r. dziadek korespondował z rodziną Favierów. Wysyłali sobie pozdrowienia,

mama otrzymywała prezenty. Z początkiem wojny kontakt między nimi się urwał».

«W połowie lat 30. nasza rodzina osiedliła się we wsi Bajkowce (*dziś rejon tarnopolski* – aut.). Tutaj dziadek Stefan dostał pracę jako ogrodnik u polskiego gospodarza Friedberga. Babcia nadal opiekowała się domem. Zamieszkali w specjalnych pokojach dla robotników. Obok nich mieszkała rodzina kowala, z którego dziećmi bawiła się i chodziła do szkoły moja mama. Pan Friedberg organizował dla dzieci specjalne kolonie, na których dzieci bawiły się, jadły i rozwijały. W 1939 r. mama ukończyła pierwszą klasę polskiej szkoły w Bajkowcach. Dziadek Stefan martwił się, że nie został przyjęty do Wojska Polskiego, ponieważ był za niski. Pod koniec lat 30. kupił ziemię w Tarnopolu, planował budowę domu, ale zrezygnował z tego pomysłu z powodu wybuchu II wojny światowej» – mówi pan Aleksander.

«W Zagrobeli wszyscy ukrywali się w piwnicach»

«Kiedy w 1939 r. wkroczyli sowieci, majątek pana Friedberga rozkradzono, a dziadek został bez pracy. Samego gospodarza trzymano w areszcie. Później został wypuszczony i zamieszkał w Tarnopolu. Friedberg był dobrym człowiekiem, ludzie pomagali im z żoną jak tylko mogli. Następnie nasza rodzina przeniosła się do Szlachcińców (*dziś rejon tarnopolski* – aut.), gdzie dziadek dostał pracę w kolchozie. Dziadek i babcia mieszkali w domu po ludziach zesłanych na Syberię» – kontynuuje Aleksander Karaszewski.

Mój rozmówca wspomina sytuację, jaka spotkała jego matkę po przybyciu do Szlachcińców władz niemieckich: «Mama bawiła się z polską dziewczynką Danusią. Pewnego razu do jej rodziny przyjechała niemiecka rodzina z synem. Ten chłopak straszył dzieci z okolicy, bił je. W jakiejś stajni wziął bat i zaczął bić moją mamę. Szybko wyrwała mu z rąk ten bat i wymierzyła w niego kilka ciosów. Później, gdy dorośli usłyszeli płacz niemieckiego chłopca, mama się przestraszyła i pobiegła na bagna, gdzie ukrywała się przed wszystkimi. Sytuacja była napięta. Niemcy zebraли wszystkich mieszkańców wsi i kazali szukać mojej mamy. Znaleźli ją wkrótce. Potem Niemcy aresztowali mojego dziadka i wielu innych mężczyzn. Trzymano ich w jakimś pomieszczeniu. Wójt Szelachcińców był wówczas pan Dergak.

Спогади мами

Олександр Карашевський із Польського центру культури та освіти імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі ділиться спогадами своєї покійної матері Стефанії, в дівочтві Купчак, про життя у Франції та на Тернопільщині, а також про трагедію жителів Тернополя під час боїв за місто 1944 р.

«Мама народилася у Франції»

Спогади Стефанії Карашевської ми планували записати у 2021 р., але, на жаль, не встигли – тоді вона захворіла і згодом померла. Тож про неї нам розповів її син Олександр Карашевський.

«Моя мама Стефанія Карашевська походила з польсько-української родини. Дідусь Стефан Купчак народився в 1908 р. Він був українцем. До шлюбу проживав у селі Старий Збараж (*сьогодні в Тернопільському районі Тернопільської області*, – авт.). Бабуся Анна Іванівна Яржецька народилася в 1901 р. у Доброводах (*сьогодні в Тернопільському районі*, – авт.). Вона була полькою.

Дідусь і бабуся познайомилися в 1929 р. у Збаражі, куди приїхали до костелу на свято. Якось бабця закрутила голову дідусеві (*уśmieхається*, – авт.). Згодом вони одружилися. Одного разу поїхали у справах до Тернополя. В цей час там набирали людей на роботу до Франції. Дідусь Стефан був дипломованим городником, тому вирішив разом із дружиною попрацювати в іншій країні. Таким чином мої дідусь і бабуся наприкінці 1920-х рр. поїхали до Франції, де проживали поблизу Ліона», – каже Олександр Ярославович.

Про життя своєї родини у Франції в міжвоєнний період він говорить так: «Дідусь працював городником у французькій сім'ї Фав'є. Він доглядав за полями, відповідав за врожаї. Бабуся опікувалася домом. Їм було добре у Франції. В дідуса була досить висока зарплата. Він завжди казав, що там були дуже виховані люди. Одного разу він поїхав велосипедом до Ліона й купив собі пальто, але дорогою додому загубив його. Коли почав шукати, то повернувся і помітив, що хтось акуратно склав пальто та поклав біля mostu, щоб його помітили... В родині розмовляли польською мовою і ходили в костел. Дідусь був освіченою людиною й володів, окрім української та польської, французькою та німецькою мовами. Натомість бабуся була неграмотною й дідусь навчав її французької.

У 1931 р. у Франції народилася моя мама Стефанія. Господари, в яких працював мій дідусь, стали її хрещеними батьками. У середині 1930-х рр. наша сім'я вирішила повернутися на Тернопільщину. До 1939 р. дідусь листував-

ся з родиною Фав'є. Вони надсилали привітання й подарунки для мами. З початком війни контакти між ними припинилися».

«У середині 1930-х рр. наша сім'я повернулася на Тернопільщину й оселилася в селі Байківці (*сьогодні в Тернопільському районі*, – авт.). Тут дідусь Стефан влаштувався на роботу городником до польського господаря Фрідберга. Бабуся займалася домом. Вони оселилися в спеціальних кімнатах для працівників. Поруч із ними ще проживала родина ковалів, з дітьми якого мама гралася й ходила до школи. Фрідберг влаштував для дітей своєрідні оздоровчі табори, де вони гралася, харчувалися і розвивалися. У Байківцях у 1939 р. мама закінчила перший клас польської школи. Дідусь Стефан переживав, що його не брали до Війська Польського, оскільки він був низького зросту. Наприкінці 1930-х рр. дідусь купив землю в Тернополі, планував збудувати дім, але відмовився від цієї ідеї через початок Другої світової війни», – зазначає Олександр Ярославович.

«У Загребеллі всі ховалися в підвалах»

«Після приходу радянської влади в 1939 р. маєток Фрідберга пограбували й дідусь лишився без роботи. Самого господаря тримали під арештом. Згодом відпустили й він поселився в Тернополі. Фрідберг був хорошою людиною. Усі допомагали йому і його дружині чим могли. Далі наша родина переїхала до Шляхтинців (*сьогодні в Тернопільському районі*, – авт.), де дідусь влаштувався в колгосп. Дідусь із бабусяю проживали в будинку людей, яких вивезли на заслання до Сибіру», – продовжує Олександр Карашевський.

Співрозмовник згадує про ситуацію, яка трапилася з його мамою після приходу до Шляхтинців німецької влади: «В селі мама гралася з польською дівчинкою Данусею. Одного разу до її родини приїхала німецька сім'я із сином. Цей хлопчик лякав сусідських дітей і бив їх. В одній конюшні він узяв батіг і почав бити маму. Вона швидко вихопила батіг і відповіла цьому хлопцю кількома ударами. Згодом, коли дорослі почули плач німецького хлопчика, мама злякалася й побігла на болота, де сховалася від усіх. Ситуація була напруженою. Німці зібрали всіх жителів села й наказали шукати мою маму. Згодом її знайшли. Після цього нім-

3

4

Pojechał do Tarnopola i jakoś załatwił tę sprawę. Wszystkich mężczyzn, w tym dziadka, zwolniono. Potem mama cieszyła się, że rodzice na nią nie krzyczeli. Tylko jedna kobieta wypominała naszej rodzinie tę sytuację, która mogła przerodzić się w prawdziwą tragedię».

«Zimą 1944 r. Niemcy zaczęli wycofywać się ze Szlachcińców. W pobliżu naszego domu było dużo niemieckiego sprzętu wojskowego, więc dziadek postanowił przewieźć rodzinę do Tarnopola. Zamieszkali tam w domu Henryka Lehmana. Był osobą wykształconą. Miał żonę Polkę, ale Niemcy z jakiegoś powodu uznali, że jego żona i dzieci są Żydami, więc Lehmann został zmuszony do ucieczki. Razem z nim pojechali też moi dziadkowie i mama. Wówczas wojska radzieckie zbliżyły się do Tarnopola, a Niemcy się bronili. Z kolei miejscowi mieszkańcy próbowali uciec przed wybuchami pocisków artyleryjskich.

Pan Lehmann najpierw poszedł ze swoją rodziną i rodziną moich dziadków do mostu kolejowego. Później przeszli do kościoła, gdzie przed wybuchami ukrywało się wiele osób. Był tam ksiądz, wszyscy się modlili. Mama opowiadała, że obok niej spadł pocisk. Wtedy Lehmann uznał, że warto iść do Zagrobeli (*dawniej wieś, dziś – jedna z dzielnic na obrzeżach Tarnopola – aut.*), gdzie miał znajomych. Tam byli przez trzy dni, a potem udali się do innej znajomej starszej kobiety. To cały czas były polskie rodziny.

Podczas potężnych wybuchów w Zagrobeli wszyscy ukrywali się w piwnicach. Gdy wybuchy ustawały, dziadek i pan Lehmann wychodzili z piwnicy i próbowali przygotować ludziom jedzenie. Podczas jednego z takich wyjść dziadek Stefan został ranny w nogę. Mama wspominała też, jak poszła razem z panem Lehmannem po wodę do studni i omal nie zginęła od pocisku. Potem było kilka strasznych tygodni czekania w piwnicy, gdzie były też małe dzieci. Mama wspominała o pewnym Wojtusiu, który miał zaledwie rok. Dzieci wszystko rozumiały i nie wymagały od rodziców rzeczy niemożliwych, razem ze wszystkimi czekały na koniec działań wojennych. Kiedy wybuchy ustawały, ludzie zaglądali do innych piwnic i pomagali sobie nawzajem. Walki o Tarnopol zakończyły się 15 kwietnia 1944 r., a eksplozje w Zagrobeli zdarzały się jeszcze przez dwa tygodnie» – mówi pan Aleksander.

W Tarnopolu po wojnie

«Po zakończeniu działań wojennych w Tarnopolu moja matka i dziadkowie wrócili do miasta. Cała ulica, na której mieszkali, została całkowicie rozgrabiona. Dziadka już nie zabierano do armii radzieckiej, ponieważ był ranny. Najpierw leczył się w Szlachcińcach, a potem – w Zbarażu. Przez kilka lat jego noga gnęła, a potem z niej wyszło żelazo, które mama zachowała.

W Tarnopolu dziadek zaczął budować dom. Niestety później powiedziano nam, że plan został źle sporządzony, więc budynek zburzono. Ponadto planowano tam wybudować drogę. Zamiast domu dostaliśmy mieszkanie. Mój dziadek zmarł w wieku 85 lat, a babcia – 90 lat» – kontynuuje pan Aleksander.

«Moja mama, Stefania Karaszewska, otrzymała wykształcenie średnie, następnie ukończyła kursy księgowości. Pracowała jako księgowa prawie do emerytury. Jej całkowity staż zawodowy wyniósł 38 lat. Za swoją pracę dostawała dyplomy i nagrody.

Najpierw mama wyszła za męża z chłopaka z polskiej rodziny, który miał na imię Włodzimierz. Byli razem tylko kilka miesięcy, następnie się rozwiedli. Na pewien czas mama wróciła do rodziców. Później wyszła za swojego ojca, Jarosława Karaszewskiego s. Semen. Pracował jako kierowca i dostarczał artykuły szkolne do szkół. Myślę, że ojciec też miał polskie korzenie, choć w oficjalnych dokumentach był zapisany jako Ukrainiec. Później moi rodzice się rozwiedli. Ojciec już nie żyje. Od 1994 r. mama była członkinią Polskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego Obwodu Tarnopolskiego, które obecnie nosi nazwę Polskie Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu. Uczestniczyła w różnych wydarzeniach kulturalnych. W 2009 r. otrzymała dyplom Konsula Generalnego RP we Lwowie za udział w konkursie literackim. Opisała w nim tragedię osób, które przeżyły wojnę w Tarnopolu. Mama zmarła w kwietniu 2022 r.» – opowiada Aleksander Karaszewski.

«Ja się urodziłem w 1961 r. Zdobyłem średnie wykształcenie. Następnie studiowałem w Koleżu Budowlanym. Miałem dobre stopnie, studia mi się podobały. Od wielu lat pracuję w przedsiębiorstwie «WATRA» w Tarnopolu. Przez pewien czas byłem fotoreporterem i robiłem zdjęcia ważnym osobom. Uczestniczyłem w różnych konkursach fotograficznych, robiłem fotoreportaże o dzieciach. Od 15 lat pracuję przy maszynie do obróbki żelaza. W pracy nagradzono mnie odznakami i premiami. Teraz jestem już na emeryturze, ale nadal pracuję. W pracy wśród ludzi jest różniej. Dopóki mam możliwość i zdrowie, pracuję, chociaż mam problemy z nogą. Podobnie jak moja mama, od połowy lat 90. jestem członkiem Polskiego Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu. Staram się brać udział w wydarzeniach organizowanych przez polską społeczność miasta. Uczestniczyłem w szczególności w Narodowym Czytaniu dzieł Adama Mickiewicza» – kończy pan Aleksander.

Projekt «Rodzinne historie Polaków z obwodu wołyńskiego, rówieńskiego i tarnopolskiego» jest wspierany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2021. Projekt «Polska Platforma Medialna Wschód» jest realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja. Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Serhij Hładyszuk

Na zdjęciach z rodzinnego archiwum Aleksandra Karaszewskiego: 1. Stefan i Anna Kupczakowie z córką Stefanią w Tarnopolu, 1938 r. 2. Stefan Kupczak z córką Stefanią Karaszewską. Prawdopodobnie lata 80. 3. Stefania Karaszewska, okres powojenny. 4. Aleksander Karaszewski z dziadkiem Stefanem Kupczakiem.

ci arestowali mogo dідуса та багатьох інших чоловіків. Їх тримали в якомусь приміщенні. Сільським головою Шляхтинців у той час був Дергак. Він поїхав до Тернополя і якимсь загадковим чином співав. Усі чоловіків, зокрема дідуса, відпустили. Потім мама раділа, що батьки на неї не кричали. Лише одна жінка дорікнула нашій родині за цю ситуацію, яка могла перерости в справжню трагедію».

«Узимку 1944 р. німці почали відступати зі Шляхтинців. Біля нашого будинку було багато німецької військової техніки, тож дідусь вирішив перевезти сім'ю до Тернополя. Тут вони поселилися в будинку Генрика Лехмана. Він був освіченою людиною. Мав дружину-польку, проте німці чомусь вирішили, що його дружина й діти – євреї, через це Лехман був змушений утікати. Із ним також пішли мій дідусь із бабусею та мамою. В цей час радянські війська підступали до Тернополя, тому німці тримали оборону. Натомість місцеві мешканці намагалися врятуватися від артилерійських вибухів.

Спочатку Лехман зі своєю родиною і сім'єю моїх дідуса й бабусі пішли до залізничного моста. Згодом перейшли до костелу, де від вибухів ховалося багато людей. Разом із ними перебував ксьондз. Усі молилися. Мама розповідала, що неподалік неї вправ снаряд. Тоді Лехман вирішив, що варто піти на Загребелля (*колишнє село, а сьогодні один із районів на околиці Тернополя, – авт.*), де в нього були знайомі. Тут вони були три дні, а далі пішли до ще однієї старої знайомої. Це все були польські родини.

Під час потужних вибухів на Загребеллі всі ховалися в підвалах. Коли вибухи припинялися, то дідусь із Лехманом виходили з підвалів і намагалися приготувати їжу для людей. Під час однієї такої виласки дідусь Стефан отримав поранення в ногу. Також мама пригадувала, як разом із Лехманом пішла по воду й лід не загинула від снаряду. Далі були страшні кілька тижнів очікування у підвалі, де перебували також маленькі діти. Мама згадувала про якогось Войтуся, якому був зaledве один рік. Діти все розуміли і не вимагали від батьків неможливого, а разом з усіма чекали на завершення бойових дій. Коли вибухи припинялися, то люди заглядали до інших підвалів, допомагали один одному. Бої за Тернопіль завершилися 15 квітня 1944 р., а на Загребеллі вибухи продовжувалися ще два тижні», – говорить Олександр Ярославович.

У Тернополі після війни

«Після завершення військових дій у Тернополі мама з батьками повернулася до міста. Ціла вулиця, на якій вони жили, була вщент розgrabована. Дідусь до радянської армії вже не забирали, оскільки він був поранений. Спочатку він лікувався у Шляхтинцях, а потім у Збаражі. Кілька років у нього гнила нога, а потім із неї вилізло залізо, яке мама зберегла.

У Тернополі дідусь почав будувати дім. На жаль, пізніше нам повідомили, що план будинку було складено неправильно, тож його знесли. До того ж там планували будувати дорогу. Нам натомість дали квартиру. Дідусь прожив 85 років, а бабуся – 90», – продовжує Олександр.

«Моя мама Стефанія Карашевська здобула середню освіту й закінчила бухгалтерські курси. Працювала бухгалтером майже до пенсії. Її загальний трудовий стаж – 38 років. За успіхи в роботі її нагороджували дипломами і преміями.

Спочатку мама вийшла заміж за хлопця Володимира з польської родини. Проте вони прожили разом лише кілька місяців і розлучилися. На певний час мама повернулася до батьків. Згодом вона вийшла заміж за мого батька Ярослава Семеновича Карашевського. Він працював водієм і розвивав шкільне приладдя по школах. Думаю, тато також мав польське коріння, хоча в офіційних документах був записаний українцем. Мої батьки потім розлучилися. Батько вже помер. Із 1994 р. мама була членкинею Польського культурно-освітнього товариства Тернопільської області, яке нині перейменовано на Польський центр культури та освіти імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі. Вона брала участь у різних культурних заходах. Зокрема, у 2009 р. отримала диплом від Генерального консула Республіки Польща у Львові за участь у літературному конкурсі, в якому описала трагедію людей, що пережили війну в Тернополі. У квітні 2022 р. мама померла», – говорить Олександр Карашевський.

«Я народився в 1961 р. Здобув середню освіту. Після цього навчався в будівничому коледжі. Я мав гарні оцінки й мені подобалося навчання. Вже багато років працюю на підприємстві «ВАТРА» в Тернополі. Певний час був фотокореспондентом і знімав передовиків. Брав участь у різних фотоконкурсах, робив фоторепортажі про дітей. Останні 15 років сліdkую за станком, що обробляє залізо. За успіхи в роботі нагороджений відзнаками і преміями. Зараз я вже вийшов на пенсію, але продовжую працювати. На роботі в колективі веселіше. Поки є можливість і здоров'я, то працюю, хоча й маю проблеми із ногою. Як і мама, із середини 1990-х рр. належу до Польського центру культури і освіти імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі. Намагаюся брати активну участь у заходах, які проводять польська спільнота міста. Долучився, зокрема, до Національного читання творів Адама Міцкевича», – завершує Олександр Ярославович.

Проект «Родинні історії поляків із Волинської, Рівненської і Тернопільської областей» підтримує Канцелярія голови Ради міністрів РП у рамках конкурсу «Полонія та поляки за кордоном 2021». Проект «Польська медальна платформа Схід» реалізує фундація «Свобода і демократія». Публікація відображає лише погляд автора і не представляє офіційну позицію Канцелярії голови Ради міністрів РП.

Сергій Гладішук

На фото з родинного архіву Олександра Карашевського: 1. Стефан і Анна Купчаки з дочкою Стефанією в Тернополі, 1938 р. 2. Стефан Купчак із дочкою Стефанією Карашевською. Приблизно 1980-ті рр. 3. Стефанія Карашевська. Повоєнний період. 4. Олександр Карашевський із дідусем Стефаном Купчаком.

Ocaleni od zapomnienia: Aleksander Tarwacki

Повернуті із забуття: Олександр Тарвацький

Aleksander Tarwacki працював в II комисаріаті поліції в Рóвнем. Podobnie jak wielu innych funkcjonariuszy został aresztowany przez sowietów в другий день по инвазії Армії Червоної і установініи владзі радзеекеей на теренах Польки.

Олександр Тарвацький служив у 2-му комисаріаті поліції в Рівному. Як і більшість його колег, радянська влада арештувала правоохоронця на другий день після вторгнення Червоної армії та становлення радянської влади на території Польщі.

Aleksander Tarwacki urodził się 11 stycznia 1890 r. we wsi Kosewko в воєводзтвіе варшавским. Jego ojciec Andrzej Tarwacki miał własny dom, był niewykwalifikowanym robotnikiem. Nie posiadamy informacji о matce. Wiadomo, że Aleksander miał trzech starszych braci, którzy według stanu на 1939 r. mieszkali на теренах Generalnego Gubernatorstwa.

Bohater tego szkicu ukończył trzyklasową szkołę zawodową. W 1920 r. został zmobilizowany do Wojska Polskiego.

W polskiej policji zaczął pracować в 1921 r. Pierwszym miejscem jego służby była Warszawa. Stąd в tym samym roku został przeniesiony do Ostroga, а в 1922 r. – zgodnie з jego osobistą prośbą – на posterunek kolejowy в Równem. Już в następnym roku policjant został skierowany do służby на granicy з ZSRR. W 1924 r. przybył do Hoszczy, gdzie służył до 1933 r.

W 1933 r. Aleksander з żoną Czesławą (47 lat; tutaj і dalej wiek krewnych jest podawany według stanu на 1939 r.) і synem Łucjanem (18 lat) przybył do Równego. W mieście rodzina zamieszkała przy ulicy Dolnej 5 (obecnie DREWLAŃSKA). Tutaj wkrótce urodził się ich syn Kazimierz. W czasie gdy ojciec przebywał в więzieniu, skończył pięć lat.

W Równem Tarwacki працював в II комисаріаті поліції. W trakcie służby został wyróżniony dwoma medalami: з okazji 10. rocznicy odzyskania Niepodległości przez Polskę oraz з okazji 10 lat służby в polskiej policji.

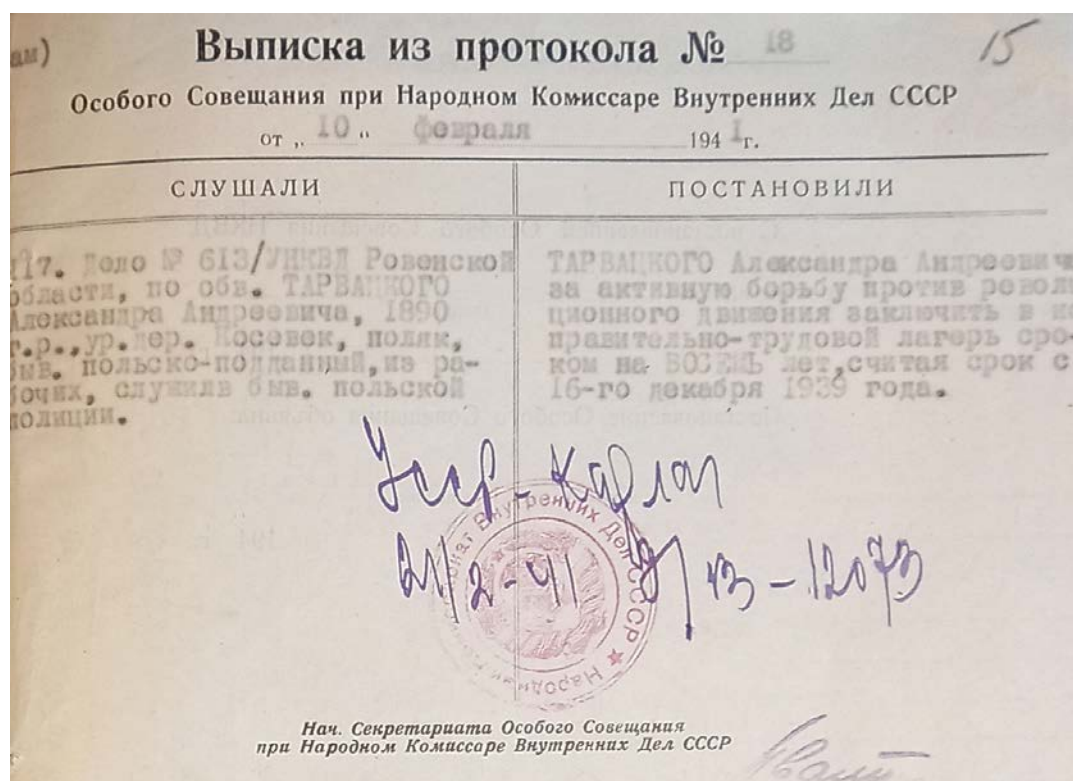
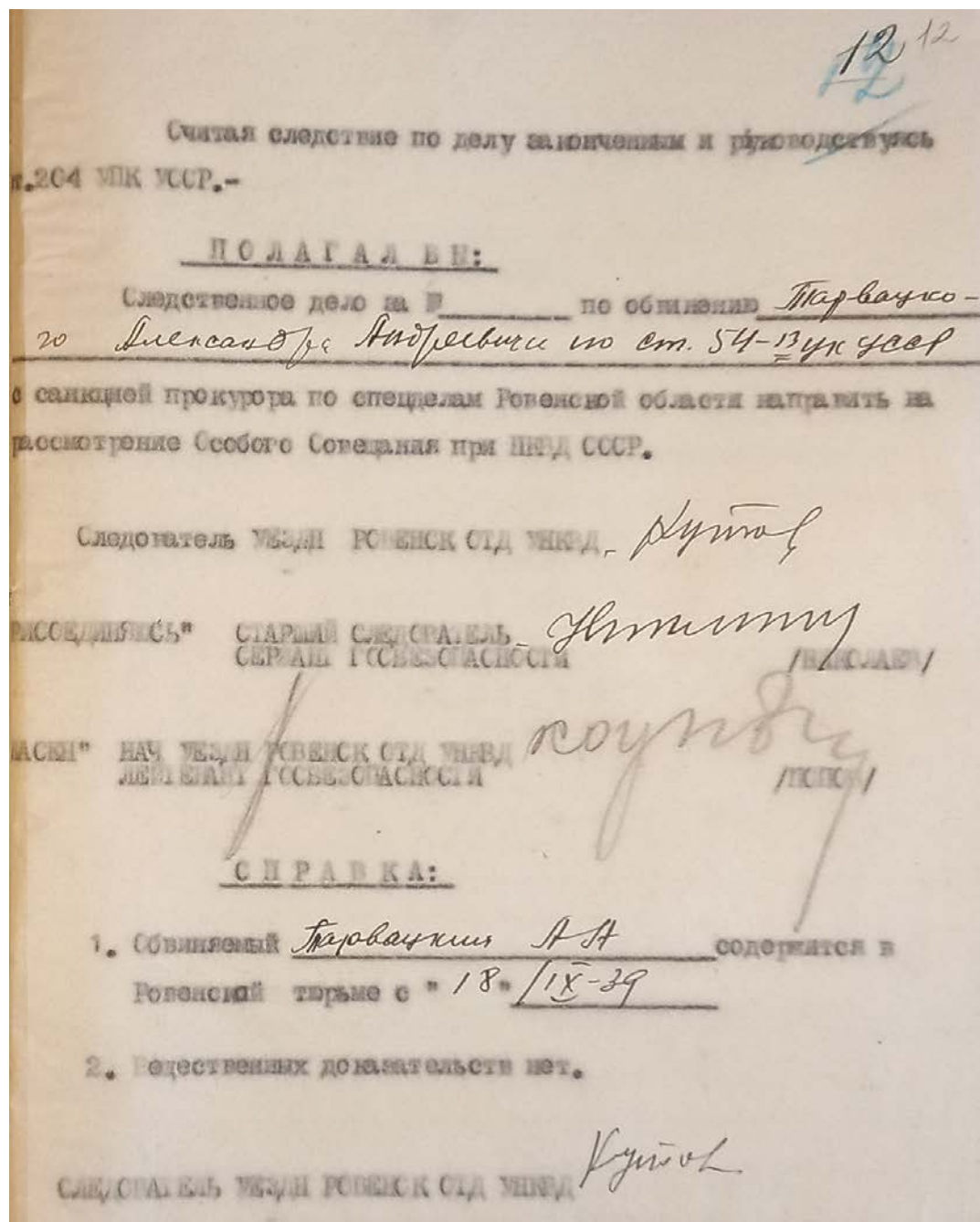
Aleksander Tarwacki został aresztowany 18 września 1939 r. і osadzony в rówieńskim więzieniu NKWD. Na jedynym przesłuchaniu в dniu 19 grudnia 1939 r. śledczy dopytywał się, według standardowego scenariusza, о terminy służby więzienia в polskiej policji і posiadane wyróżnienia. Jeśli chodzi о pełnienie przez policjanta jego bezpośrednich obowiązków, то funkcjonariusze NKWD dowiedzieli się, że в 1938 r. uczestniczył в zatrzymaniu członków KPZU we wsi Siniów в powiecie rówieńskim. W czasie tej operacji uwięziono 15 komunistów.

W czasie tego przesłuchania в протоколе записано, iż Tarwacki przyznał się, że służyć в policji «walczył przeciw ruchowi rewolucyjnemu». Podobne sformułowanie znajdujemy prawie we wszystkich sprawach karnych wszczętych wobec policjantów aresztowanych przez NKWD в latach 1939–1941.

27 grudnia 1939 r. śledztwo в sprawie Aleksandra Tarwackiego zostało zakończone, о czym świadczy zachowany akt oskarżenia. W dokumencie napisano, że sprawa з poparciem prokuratora obwodu rówieńskiego ds. nadzwyczajnych została skierowana do Kolegium Specjalnego NKWD ZSRR. Та instytucja pozasądowa była prawdopodobnie zbyt obciążona, ponieważ więzień usłyszał wyrok dopiero ponad rok później. Przypominam, że przez cały ten czas bohater artykułu przebywał в przepelnionym więzieniu rówieńskim, gdzie на акты oskarżenia czekały setki policjantów, nauczycieli, sędziów, urzędników і przedstawicieli innych grup społecznych uznanych przez władze radzieckie за niebezpieczne.

Na mocy decyzji Kolegium Specjalnego з dnia 10 lutego 1941 r. Aleksander Tarwacki został skazany на osiem lat poprawczych obozów pracy. Karę odbywał в obozie «Karlag».

Według postanowienia Prokuratury Obwodu Równieńskiego з dnia 25 lipca 1989 r. Aleksander Tarwacki został zrehabilitowany. Jego dalsze losy, podobnie jak rodziny, nie są nam znane.

Олександр Тарвацький народився 11 січня 1890 р. у селі Косевко Варшавського воєводства. Його батько Андрій Тарвацький мав власний дім, працював чорноробочим. Інформація про матір відсутня. Відомо, що Олександр мав трьох старших братів, які станом на 1939 р. мешкали на території Генерал-губернаторства.

Герой цього нарису закінчив трикласне початкове училище. 1920 р. його призвали на строкову службу до Війська Польського.

У польській поліції Олександр почав працювати 1921 р. Першим місцем його служби була Варшава. Звіти його того ж року перевели до Острога, а в 1922 р. на його особисте прохання – на залізничний постерунок у Рівне. Вже наступного року поліціанта направили для несення служби на кордон із СРСР. 1924 р. він прибув до Гощі, де служив до 1933 р.

1933 р. Олександр із дружиною Чеславою (47 років; тут і далі вік родичів подано станом на вересень 1939 р.) та сином Луціяном (18 років) прибули до Рівного. У місті родина оселилася на вулиці Дольній, 5 (нині Древянська). Тут згодом народився їхній син Казимир. На момент арешту батька йому було п'ять років.

У Рівному Тарвацький почав службу у 2-му комисаріаті поліції. За період роботи його відзначили двома медалями: до 10-ліття існування польської держави та за 10 років служби в польській поліції.

Олександра Тарвацького арештували 18 вересня 1939 р. Він потрапив до Рівненської в'язниці НКВС. На єдиному допиті, проведеному 19 грудня 1939 р., слідчий за стандартним сценарієм з'ясував тривалість служби в'язня в польській поліції та наявність в нього нагород. Якщо йдеться про виконання поліціантом безпосередніх обов'язків, то НКВС з'ясувало, що 1938 р. він брав участь в арешті членів КПЗУ в селі Синів Рівненського повіту. Під час цієї операції ув'язнили 15 комуністів.

У протоколі допиту записано, що Тарвацький визнав свою вину в тому, що служив у поліції та «борюся проти революційного руху». Подібне формулювання знаходимо майже в усіх архівно-слідчих справах, що стосуються поліціантів, арештованих НКВС у 1939–1941 рр.

27 грудня 1939 р. слідство у справі Олександра Тарвацького було завершено, про що свідчить обвинувальний висновок. У документі зазначено, що справу із санкцією прокурора Рівненської області у спеціальних справах направляють на розгляд Особливої наради НКВС СРСР. Очевидно, зазначений позасудовий орган був надто завантажений, оскільки минуло більше року, перш ніж в'язень отримав вирок. Нагадаю, що увесь цей час він перебував у переповненій Рівненській в'язниці, де на вирокі чекали сотні поліціантів, учителів, суддів, державних службовців та представників інших категорій населення, зарахованих радянською владою до соціально-небезпечних.

Постановою Особливої наради від 10 лютого 1941 р. Олександра Тарвацького засуджено до восьми років виправно-трудоих таборів. Термін покарання він відбував у «Карлазі».

Заключенням прокуратури Рівненської області від 25 липня 1989 р. Олександра Тарвацького реабілітовано. Його подальша доля та долі членів його родини нам не відомі.

Archiwa w czasie wojny

Pandemia COVID-19, a później otwarta agresja Rosji na Ukrainę skomplikowały życie badaczom historii. Archiwa obwodowe na długi czas zawiesiły funkcjonowanie czytelni archiwalnych, a dopiero niedawno niektóre instytucje wznowiły prace. «Monitor Wołyński» dowiedział się, jak działają czytelnie w archiwach obwodu tarnopolskiego, wołyńskiego oraz rówieńskiego.

Olga Tesluk, zastępca naczelnika Wydziału Informacji i Korzystania z Dokumentów **Archiwum Państwowego Obwodu Tarnopolskiego**, powiedziała, że w pracy instytucji zaszły pewne zmiany w związku z wprowadzeniem stanu wojennego. Odwołano wizyty w placówce i zawieszono dostęp użytkowników do czytelni. Mimo to archiwum kontynuowało cyfryzację dokumentów i opracowywanie wniosków badaczy, dostarczając potrzebnych im informacji w formie elektronicznej.

Miesiąc temu wznowiono wizyty w archiwum, a 17 października – pracę czytelni. Ze względu na bezpieczeństwo użytkowników w czasie stanu wojennego oraz zgodnie z zaleceniem Ministerstwa Zdrowia do pracy w warunkach kwarantanny adaptacyjnej liczba osób, które mogą przebywać w czytelni jednocześnie, jest ograniczona. Z 20 miejsc oferowanych w normalnych warunkach dostępnych jest obecnie 7.

Aby skorzystać z czytelni należy zarejestrować się za pomocą formularza elektronicznego i, jak pokazuje harmonogram dostępny na stronie archiwum, miejsca te nie pozostają wolne. «Ludzie bardzo chętnie przychodzą pracować do czytelni, bo przez długi czas ta usługa była niedostępna. Teraz w naszej czytelni nie ma pustych miejsc» – mówi Olga Tesluk. Oczywiście podczas alarmu przeciwlotniczego zarówno archiwum, jak i czytelnia są zamknięte.

Lubow Koć, szefowa Wydziału Informacji i Korzystania z Dokumentów **Archiwum Państwowego Obwodu Wołyńskiego**, powiedziała, że wizyty użytkowników w czytelni zostały wstrzymane do czasu specjalnego rozkazu obwodowej administracji wojskowej.

«Jesteśmy regionem przygranicznym, więc mamy szczególną sytuację. Ale pracownicy instytucji odpowiadają na potrzeby użytkowników, trwa digitalizacja dokumentów, czyli gdy ktoś potrzebuje kopii sprawy, skanujemy ją na zamówienie i wysyłamy na e-mail». W ramach planu kontynuowany jest również program cyfryzacji dokumentów zespołu archiwalnego 4666, który gromadzi sprawy karne osób represjonowanych, a potem zrehabilitowanych. Jak powiedziała rozmówczyni, tak się złożyło, że wszyscy pracownicy archiwum zaangażowani w projekt pozostali w Ukrainie, więc otwarta faza rosyjskiej inwazji na Ukrainę nie wpłynęła na jego przebieg. W sumie na stronie internetowej archiwum udostępniono już 1439 sprawy zespołu 4666 pt. «Komitet Bezpieczeństwa Państwowego (KGB) przy Radzie Ministrów Ukrainy SRR w obwodzie wołyńskim, m. Łuck, obwodu wołyńskiego».

O pracy **Archiwum Państwowego Obwodu Rówieńskiego** poinformował wicedyrektor Aleksandr Muran, naczelnik Wydziału Ochrony Dokumentów, Ewidencji i Aparatu Referencyjnego. Według niego kwestia otwarcia czytelni jest

obecnie rozważana, ale jest kilka niuansów. «Pierwsze, wyrzucenie badaczy (a jest ich wielu) podczas nalotów, jest po prostu niestosowne, ale po drugie, nie możemy też ryzykować ich życia» – uważa rozmówca.

Natomiast digitalizacja dokumentów, opracowanie wniosków pisemnych i elektronicznych przez instytucję odbywa się w trybie zwykłym. Jak powiedział Aleksandr Muran, aby zintensyfikować prace digitalizacyjne i ułatwić użytkownikom dostęp do dokumentów archiwalnych, instytucja współpracuje z partnerami z Unii Europejskiej w celu pozyskiwania najnowocześniejszego sprzętu i metod. W lipcu br. placówka otrzymała bezdotykowy skaner CZUR ET16, który umożliwia wykonanie cyfrowej kopii dokumentu wielkoformatowego bez uszkodzenia oryginału. Nie tylko szybko skanuje (tylko półtora sekundy na stronę A3), ale potrafi też natychmiast rozpoznać tekst, a nawet automatycznie zretuszować palce z obrazu, jeśli pracownik musiał trzymać stronę. Jednym z partnerów pomagających rówieńskiemu archiwum jest Instytut Solidarności i Mięstwa im. Witolda Pileckiego.

Tekst i zdjęcie: Anatol Olich
Na zdjęciu: Archiwum Państwowe Obwodu Wołyńskiego

Архіви під час війни

Пандемія COVID-19, а згодом відкрита агресія Росії проти України ускладнили діяльність дослідників історії. На довгий час обласні архіви призупинили роботу читальних залів і тільки нещодавно деякі установи її відновили. «Волинський монітор» довідався, як працюють читальні зали в архівах Тернопільської, Волинської та Рівненської областей.

Любов Коць, керівниця відділу інформації та використання документів **Державного архіву Волинської області** (ДАВО), розповіла, що роботу користувачів у читальній залі зупинено до особливого розпорядження обласної військової адміністрації.

«Ми – прикордонна область, тому в нас дещо особлива ситуація. Але працівники установи працюють для потреб користувачів, налагоджено роботу з оцифрування документів, тобто якщо хтось має потребу в копії якоїсь справи, ми її скануємо на замовлення й надсилаємо на електронну пошту», – зазначила Любов Коць. Так само в рамках плану продовжується програма оцифрування документів фонду № 4666, у якому зібрано архівні кримінальні справи репресованих громадян, реабілітованих у законному порядку. Як розповіла співрозмовниця, так склалося, що всі працівники архіву, задіяні у проєкті, залишилися в Україні, тож відкрита фаза російського вторгнення в Україну не вплинула на його хід. Загалом на сайті ДАВО вже викладено у вільний доступ 1439 справ фонду «Управління Комітету державної безпеки (КДБ) при Раді Міністрів УРСР по Волинській області, м. Луцьк Волинської області».

Про роботу **Державного архіву Рівненської області** (ДАРО) інформував Олександр Муран, заступник директора, керівник відділу забезпечення збереження документів, обліку і довідкового апарату. За його словами, питання відкриття читального залу зараз розглядається, але є кілька нюансів. «По-перше, виганяти дослідників під час повітряних тривоги, яких зараз багато, просто некоректно, але, по-друге, ми теж не можемо ризикувати їхніми життями», – сказав співрозмовник.

Натомість оцифрування документів, опрацювання письмових і електронних запитів рівненським архівом відбувається у штатному режимі. Як розповів Олександр Муран, задля інтенсифікації роботи з оцифрування та полегшення користувачам доступу до архівних документів ДАРО співпрацює з партнерами з Європейського Союзу над отриманням новітнього обладнання і методик. У липні цього року установа отримала безконтактний сканер CZUR ET16, який надає змогу робити цифрову копію документа великих форматів без пошкодження оригіналу. Він не тільки швидко сканує (всього півтори секунди на сторінку формату А3), але й може одразу розпізнавати текст і навіть автоматично ретушувати пальці із зображення, якщо працівникові необхідно було притримувати сторінку. Одним із партнерів, які допомагають ДАРО, є польський Інститут солідарності і мужності імені Вітольда Пілецького.

Текст і фото: Анатолій Оліх
На фото: Держархів Волинської області

Ольга Теслюк, заступниця керівника відділу інформації та використання документів **Державного архіву Тернопільської області** (ДАТО), розповіла що в роботі установи у зв'язку з введенням воєнного стану відбулися певні зміни. Було скасовано особистий прийом громадян та призупинено доступ користувачів до читального залу. Попри це, архів продовжив оцифровувати документи й опрацьовувати запити дослідників, надаючи потрібну їм інформацію в електронному вигляді.

Місяць тому відновили особистий прийом користувачів архіву, а 17 жовтня – роботу читальної зали. З метою безпеки користувачів у період воєнного стану та відповідно до рекомендації Міністерства охорони здоров'я для роботи в умовах адаптивного карантину кількість людей, які можуть одночасно перебувати в читальному залі, обмежено. Із 20 місць, запропонованих за звичайних умов, зараз доступні сім.

Щоби скористатися читальною залом ДАТО, потрібно зареєструватися за допомогою електронної форми. Як показують доступні на сайті архіву графіки, ці місця недовго залишаються вільними. «Люди дуже охоче приходять попрацювати, адже тривалий час ця послуга була недоступною. Пустих місць у нас зараз у читальній залі не буває», – сказала Ольга Теслюк. Звісно, під час повітряної тривоги архів і читальна зала зокрема не працюють.

Консульство Польщі у Львові відновило прийом відвідувачів

Генеральне консульство Республіки Польща у Львові відновило прийом відвідувачів. Про це дипломатична установа повідомила на своїй сторінці у Facebook.

Режим прийому в консульстві залишається без змін. Із ним можна ознайомитися тут: <https://www.gov.pl/web/ukraina-uk/general-consulate-lviv>.

Одночасно консульство інформує, що візовий центр TLS Contact у Львові має окремий графік і щодо прийому в цій установі потріб-

но контактувати безпосередньо з її працівниками: <https://visas-pl.tlscontact.com/visa/ua/uaLWO2pl/home>.

Джерело: Генеральне консульство РП у Львові

Komunikat

Конкурс з okazji XXII Dnia Papieskiego

Конкурс із нагоди XXII Папського дня

20 października w Szkole Polskiej przy Towarzystwie Kultury Polskiej w Kowlu tradycyjnie uczczono pamięć wybitnego Polaka Jana Pawła II. Dzień Papieski zorganizowano pod hasłem «Blask Prawdy» (łac. «Veritatis Splendor») nawiązującym do dziesiątej encykliki Jana Pawła II ogłoszonej 6 sierpnia 1993 r.

Spotkanie otworzył prezes Towarzystwa Kultury Polskiej w Kowlu Anatolij Herka, który na początku przekazał nagrody uczniom za udział w konkursie historycznym «Patria Nostra». Okolicznościowe torby, upominki i książki od organizatorów otrzymały uczennice Sofia Oniszcuk i Sofia Litwińczuk.

Następnie zgromadzeni wysłuchali opowieści o Janie Pawle II, o jego życiu, posłudze kapłańskiej i papieskiej opowiedzianej przez Irene Herkę. Potem obejrzeli film, który pokazał najważniejsze wydarzenia z życia małego Lolka, Karola Wojtyły i wreszcie Jana Pawła II.

10 uczestników konkursu odpowiadało na pytania o różnym poziomie trudności. Rywalizacja była bardzo zacięta. Po podliczeniu punktów okazało się, że I miejsce zdobył Pawło Sznajder, II miejsce zajęła Angelina Piweń, a III – Nazar Sidoruk. Wszyscy uczniowie otrzymali nagrody, upominki i dyplomy.

Spotkanie zostało wykorzystane także do wręczenia upominków, dyplomów i wyróżnień dla uczestników konkursu rysunkowego «Złota polska jesień w górach, parkach, lasach i nad morzem». Swoje prace oddali Illia Trykisz, Nadzieja Fedosiuk, Kasia i Artem Kinder, Pawło Sznajder, Ulana Kwaczuk i Eleonora Pryszczenko.

Конкурс з okazji Dni Papieskich jest wspierany przez Fundację Wolność i Demokracja ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach

20 жовтня в школі при Товаристві польської культури в Ковелі традиційно вшанували пам'ять видатного поляка Йоана Павла II. Папський день пройшов під гаслом «Сяйво Істини» (лат. «Veritatis Splendor»), яке пов'язане з десятою енциклою Йоана Павла II, що побачила світ 6 серпня 1993 р.

книги та інші подарунки від організаторів конкурсу отримали учениці Софія Оніщук і Софія Литвінчук.

Після цього Ірина Герка розповіла присутнім про Йоана Павла II, його життя, священниче та папське служіння. У рамках зустрічі відбувся показ фільму, в якому висвітлено основні моменти життя маленького Льолека, Кароля Войтили та нарешті Йоана Павла II.

Під час конкурсу 10 учасників відповідали на запитання різного рівня складності. Конкуренція була жорсткою. Підрахунок балів показав, що I місце посів Павло Шнайдер, II – Ангеліна Півень, а III – Назар Сидорук. Усі учні отримали нагороди, подарунки та дипломи.

У рамках зустрічі відбулося також вручення подарунків, дипломів і відзнак учасникам конкурсу малюнків «Золота польська осінь у горах, парках, лісах і на березі моря». Їх представили Ілля Трикіша, Надія Федосюк, Катерина та Артем Кіндери, Павло Шнайдер, Уляна Квачук та Елеонора Прищенко.

Конкурс із нагоди Папського дня організовано у співпраці з фундацією «Свобода і демократія» завдяки фінансуванню, наданому Канцелярії голови Ради міністрів РП у межах державної підтримки Полонії та поляків за кордоном.

Анатолій Герка,
Товариство польської культури в Ковелі

Задання публічного dotyczącego Polonii i Polaków za granicą.

Anatolij Herka,
Towarzystwo Kultury Polskiej w Kowlu

Зустріч відкрив голова Товариства польської культури в Ковелі Анатолій Герка, який вручив нагороди учням за участь в історичному конкурсі «Patria Nostra». Пам'ятні сумки,

Nauczyciele planowali nowe przedsięwzięcia

Учителі запланували нові заходи

Nauczyciele z Ukrainy, którym przychodzi pracować w piwnicach i schronach przeciwlotniczych, spotkali się na wyjątkowym projekcie, w wyjątkowym celu. Mogli nareszcie odpocząć, nabrać nowych sił i zaplanować kolejne przedsięwzięcia.

Kurs «odNOWA» dał początek nowym perspektywom, projektom i przyjaźniom wśród Polonii. Czterodniowe spotkanie w Warszawie, odbywające się w dniach 11–14 października, poświęcone zostało pracy nad sobą, nad swoimi wartościami i emocjami. To był czas na refleksję, zatrzymanie i porozmawianie o sobie, o swoich uczuciach, obawach, nadziejach, marzeniach i planach.

Zmęczeni wojną, niepokojem, wyczerpani ciągłym napięciem, pierwszy raz od pandemii nauczyciele i działacze polonijni mogli porozmawiać i wymienić doświadczenia. W spotkaniu udział wzięli także przedstawiciele środowisk polonijnych z Białorusi i Wielkiej Brytanii. Trening behawioralny dla 16-osobowej grupy prowadziły: psycholog, coach i superwizor ICC Zofia Domaradzka-Grochowalska oraz Monika Marcik – trener i coach. Celem kursu było wzmocnienie psychospołeczne, wzmocnienie poczucia pewności siebie oraz radzenie sobie z trudnymi sytuacjami emocjonalnymi.

Konsolidacja środowisk polonijnych, nawiązywanie i umacnianie kontaktów wśród Polonii z Europy, nowe przyjaźnie, wspólne cele i wspólne perspektywy. To zabieramy ze sobą z kursu «odNOWA» wdrażanego przez Fundację Wolność i Demokracja w ramach projektu «Szkoła Lidera Polonijnego. Ja-Lider. Kompleksowy projekt szkoleniowy dla młodzieży, organizacji i szkół polskich». Projekt realizowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2022.

Ewa Mańkowska,
Ukraińsko-Polski Sojusz
imienia Tomasza Padury w Równem
Fot. Fundacja Wolność i Demokracja

Учителі з України, яким доводиться працювати в підвалах і бомбосховищах, зустрілися на винятковому проекті та з винятковою метою. Педагоги змогли нарешті відпочити, набратися нових сил і запланувати нові заходи.

тня, була присвячена роботі над собою, своїми цінностями та емоціями. Це був час на рефлексії, на те, щоб затриматися й порозмовляти про себе, свої почуття, побоювання, надії, мрії та плани.

Утомлені війною, тривогами, виснажені постійною напруженістю вчителі та полонійні діячі вперше від початку пандемії мали можливість поговорити й обмінятися досвідом. У зустрічі взяли участь також представники польської спільноти з Білорусі та Великобританії. Тренінг поведінкової психології для 16-особової групи вели психолог, коуч і супервізор ICC Зоя Домарадзька-Гроховальська та тренер Моніка Марцік. Курс мав на меті надати психосоціальну підтримку, укріпити почуття впевненості в собі та вміння справлятися з важкими емоційними ситуаціями.

Консолідація полонійних кіл, налагодження і зміцнення контактів усередині європейської Полонії, нові друзі, спільні завдання та перспективи – ось те, що ми забираємо з собою з курсу «відНОВА». Його реалізує фундація «Свобода і демократія» в рамках проекту «Школа полонійного лідера. Я – лідер. Комплексний навчальний проект для польської молоді, організацій та шкіл». Проект фінансує Канцелярія голови Ради міністрів РП у рамках конкурсу «Полонія і поляки за кордоном – 2022».

Ewa Mańkowska,
Ukraińsko-Polski Sojusz
imienia Tomasza Padury w Równem
Foto: Fundacja «Свобода і демократія»

Курс «відНОВА» («odNOWA») дав початок новим перспективам, проектам і дружнім зв'язкам у середовищі Полонії. Чотириденна зустріч у Варшаві, яка відбувалася 11–14 жов-

Przedsiębiorcze dzieciaki uczą się garncarstwa

Підприємливі діти навчаються гончарства

W ramach projektu «Przedsiębiorcze dzieciaki: Łuck–Lublin» w łuckich szkołach odbywają się warsztaty garncarskie – podaje departament informacyjny Łuckiej Rady Miejskiej.

У рамках проекту «Підприємливі діти: Луцьк–Люблін» у луцьких школах відбуваються майстер-класи з гончарства. Про це повідомляє управління інформаційної роботи Луцької міської ради.

W czterech łuckich placówkach oświatowych trwa realizacja projektu «Przedsiębiorcze dzieciaki: Łuck–Lublin», realizowanego przez urząd miast Łuck i Lublin. W ramach tego projektu w Łuckim Zespole Edukacyjno-Wychowawczym nr 9, Łuckim Gimnazjum nr 21 im. Mychajła Krawczuka, Łuckim Liceum nr 27 i Łuckim Zespole Edukacyjnym nr 26 rozpoczęto cykl warsztatów garncarskich prowadzonych przez łuckiego mistrza Anatolija Filozofa.

Podczas pierwszych takich zajęć, które odbyły się w klasie 3-A Liceum nr 9, kierowniczka Wydziału Rozwoju Przedsiębiorczości i Handlu Departamentu Polityki Gospodarczej Łuckiej Rady Miejskiej Ołena Ołifrowicz spotkała się z uczniami, ich nauczycielami, wykładowcami i studentami Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki, którzy uczestniczą w tym projekcie.

Przed bezpośrednim rozpoczęciem pracy Anatolij Filozof odpowiedział na pytanie uczniów: «Po co mi wyroby z gliny, jeśli chcę być biznesmenem?» Według mistrza w naszych czasach ważne jest, aby móc zrobić coś własnymi rękami, zwłaszcza że wyroby rzemieślników ludowych mają wysoką wartość dodaną i dlatego są dość drogie.

Pan Anatolij podzielił się też swoimi sekretami, jak rozpocząć własną działalność gospodarczą lub prywatną produkcję, jak skutecznie sprzedawać swoje wyroby i zwiększać zyski. Na zajęciach panowała twórcza atmosfera. Dzieci tworzyły

własne talerze z autografami i słuchały gry mistrza na ludowych instrumentach muzycznych.

Jak zauważyła Natalia Soniak, nauczycielka klas podstawowych Liceum nr 9, której uczniowie uczestniczyli w warsztatach, dzieci są bardzo zadowolone tak z zajęć, jak i z ogólnego udziału w projekcie. Najmłodszy uczniowie stopniowo zaczynają rozumieć istotę złożonych terminów ekonomicznych, a nawet używać ich w swoim języku potocznym. Ponadto uświadamiają sobie, że zdolności, którymi obdarzyła je natura, muszą być w pełni wykorzystywane przy wyborze zawodu.

«Wydaje mi się, że dzięki projektowi naprawdę zaczynają rozumieć ten szlak: od własnych umiejętności do sukcesu w życiu» – powiedziała Natalia Soniak.

Projekt edukacyjno-promocyjny «Przedsiębiorcze dzieciaki: Łuck-Lublin» jest wspólnym programem Łuckiej Rady Miejskiej, Urzędu Miasta Lublin, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki oraz organizacji pozarządowej «Efekt Dziecka». Wyjątkowość projektu polega na integracji zajęć teoretycznych i praktycznych, zapoznaniu się z małymi i średnimi przedsiębiorstwami Łucka, a także promocji ich działalności w celu pielęgnowania patriotyzmu biznesowego i zrozumienia procesów biznesowych na zakończonych sukcesem przykładach, zbliżonych do dziecka i jego otoczenia.

Źródło: lutskrada.gov.ua

У чотирьох навчальних закладах Луцька продовжується реалізація проекту «Підприємливі діти: Луцьк–Люблін», який здійснюють муніципалітети Луцька та Любліна. В рамках цього проекту в навчально-виховному комплексі № 9, гімназії № 21 імені Михайла Кравчука, ліцеї № 27 та навчально-виховному комплексі № 26 розпочалась серія майстер-класів із гончарства, які проводить луцький умілець Анатолій Філозоф.

Під час першого такого заняття, яке відбулося у 3-А класі ліцею № 9, зі школярами, їхніми вчителями, викладачами та студентами Волинського національного університету імені Лесі Українки, які беруть участь у проекті, зустрілася очільниця відділу розвитку підприємництва та торгівлі департаменту економічної політики Луцької міської ради Олена Оліфіровіч.

Перш ніж перейти безпосередньо до роботи, Анатолій Філозоф відповів учням на запитання: «Навіщо мені вироби з глини, якщо я хочу бути бізнесменом?» За словами майстра, в наш час важливо вміти робити щось своїми руками, до того ж вироби народних умільців мають високу додану вартість і тому доволі дорого коштують.

Окрім того, пан Анатолій поділився своїми секретами про те, як започаткувати власну справу чи приватне виробництво, як успішно реалізувати свою продукцію та збільшити прибутки. На занятті панувала творча атмосфера. Діти майстрували тарілки з автографами та

слухали гру майстра на народних музичних інструментах.

Як розповіла вчителька початкових класів ліцею № 9 Наталія Соняк, учні якої брали участь у майстер-класі, діти надзвичайно задоволені і цим заняттям, і участю у проекті загалом. Школярі початкової ланки поступово починають розуміти суть складних економічних термінів і навіть використовують їх у своєму мовленні. Крім того, у дітей з'являється усвідомлення того, що здібності, якими їх наділила природа, треба сповна використовувати при виборі професії.

«Мені здається, що завдяки проекту вони справді починають розуміти цей шлях: від власних здібностей – до життєвого успіху», – зазначила Наталія Соняк.

Навчально-промоційний проект «Підприємливі діти: Луцьк–Люблін» – спільна програма Луцької міської ради, мерії міста Любліна, Університету імені Марії Кюрі-Скłodовської, Волинського національного університету імені Лесі Українки та громадської організації «Ефект дитини». Унікальність проекту полягає в інтеграції теоретичного й практичного навчання, ознайомленні з малими та середніми підприємствами Луцька, а також промоції їх діяльності з метою виховання бізнес-патриотизму та розуміння бізнес-процесів на успішних прикладах, наблизених до дитини та її оточення.

Джерело: lutskrada.gov.ua

Z okazji pięknego jubileuszu
przesyłamy
moc najserdeczniejszych życzeń

SWIŁANIE SUCHARIEWEJ,
kierownicze Katedry Polonistyki i Przekładu
Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego
imienia Łesi Ukrainki,
współpracującej z «Monitorem Wołyńskim»
od chwili jego założenia.

Zespół «Monitora Wołyńskiego»

Próbuja naprawić świat

Намагаються зробити світ кращим

Zbliża się szczególny dla Polaków czas – uroczystość Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny. W tych dwóch pierwszych listopadowych dniach wszyscy udają się na groby bliskich, by je uporządkować i pomodlić się przy nich. Porozmawialiśmy z Polakami sprzątajacymi cmentarze, których obecnie prawie nikt nie odwiedza.

O swoim doświadczeniu opowiedział **Jacek Bury**, zastępca wojewódzkiego komendanta Ochotniczych Hufców Pracy (OHP) w Lublinie, który angażuje się w porządkowanie polskich cmentarzy w Ukrainie od 2008 r. Tak to wspomina: «Pomysłodawcą naszych działań był nasz dobry kolega Leon Popek, który sam jest potomkiem Wołyńian, ocalonych z Ostrówek. Był samotnym wilkiem, szukał grupy ludzi, bo jeździł do Ostrówek sam z Anatolem Sulikiem. Miał kolegę ze studiów, też z tytułem doktora nauk humanistycznych, Piotra Gawryszczaka, który wtedy był wojewódzkim komendantem OHP. Przyszli do niego i powiedzieli: «Pracujecie z młodzieżą trudną, może pomoglibyście?» A on mu odpowiedział: «Jest taki wychowawca w hufcu, który próbuje naprawić świat, może z nim pogadam?» Piotr zwrócił się wówczas do mnie, i tak zaczęła się moja przygoda z Wołyniem».

Na początku jeździła na Ukrainę tylko młodzież OHP. Aktualnie w ramach tej długoletniej akcji współpracuje wielu ludzi i organizacji, czyli środowisko 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej, Towarzystwo Przyjaciół Krzemienia i Ziemi Wołyńsko-Podolskiej, Fundacja Niepodległości, Stowarzyszenie Trzy Kropki, inne organizacje z Lublina. Ważną rolę swoistego zwornika w tym przypadku odgrywa Lubelska Wojewódzka Komenda OHP. Doszli też Ukraińcy, studenci i pracownicy z Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki, Serhij Godlewski, Julia Wasejko jako liderzy opinii we własnych środowiskach.

«Na początku zaczęliśmy od cmentarzy legionowych, wojskowych – ale nimi opiekują się harcerze i państwo. Największym problemem są jednak cmentarze parafialne, które zostały po tych wioskach zmiecione z powierzchni ziemi. Takie, jak Ostrówki, Jankowce itd. Tu hulali tylko wiatr» – wspomina Jacek Bury.

Sprawa zaczęła się rozrastać, wyjazdy do Ukrainy wyszły poza Wołyń, sięgnęły Podola, do nich dołączyli się podróżni do Białorusi i Litwy. Jednym z osiągnięć tej inicjatywy było zorganizowanie wspólnie z Leonem Popkiem ekshumacji szczątków ofiar zbrodni 1943 r. w nieistniejącej już wsi Ostrówki.

«My, Polacy, pamiętamy rok 1943 i przypominamy naszym kolegom Ukraińcom, że to jest sprawa do załatwienia, że praktycznie nic nie zostało powiedziane. Na Ukrainie nie ma skąd się dowiedzieć, co się odbyło w 1943 r., jest bardzo mały dostęp do źródeł. Nasza wiedza i narracje kompletnie się rozchodzą. Jako przykład podam wizytę w księgarni w Lublinie i w Łucku. W Łucku znajdziemy biografie Bandery, Szuchewicza, Konowalca – właśnie taką wiedzę dostaje przeciętny mieszkaniec dużego miasta, stolicy Wołynia. A jeżeli się wejdzie do księgarni w Lublinie – to mamy pamiętniki i wspomnienia ocalałych z Rzezi, opracowania syntetyczne, analizy... To pokazuje, że jesteśmy jakby po przeciwnych biegunach. Nie jest to dobre, bo gdzieś musimy się spotkać» – ubolewa rozmówca.

I kontynuuje: «Z czasem uznaliśmy, mówię o dużej grupie ludzi, którzy współpracują w tym projekcie, że dobrze byłoby, gdybyśmy wyciągnęli do siebie ręce, ale w prawdzie. I żebyśmy zaczęli porządkować cmentarze prawosławne w Polsce, a Ukraińcy żeby pomagali nam na Ukrainie. W Polsce też Ukraińców potraktowano w sposób nieludzki – Akcja Wiśła, przesiedlenia. Jasne, że nie można tego porównywać z ludobójstwem, bo jednak lepiej wyjechać, a nie zostać zabitym, ale dla Łemków, Rusinów, Bojków i innych to była tragedia».

Hufce OHP wspólnie z wolontariuszami z innych organizacji są chyba największą grupą, która jeździ na Wołyń, bo czasami jest tam nawet ponad 100 osób jednocześnie.

Nieraz, jak wspomina rozmówca, gdy przyjeżdżali na jakiś wołyński cmentarz po raz pierwszy, trzeba było przedzierać się jak przez džunglę: «Później to wyglądało trochę lepiej. Ale tak na

prawdę mnie kompletnie nie interesuje, ile wycieni drzewek. Najważniejsze – przyjechać tam, zaznaczyć naszą obecność, spotkać się z Ukraińcami, pokazać im, że tu jest polski cmentarz. Bo wielokrotnie na tych nekropoliach były śmieci, ale odkąd zaczęliśmy się pojawiać, odkąd poszliśmy do przewodniczącego rady wiejskiej, porozmawialiśmy, tam już nigdy więcej śmieci nie było. Co więcej – pomagali nam miejscowi mieszkańcy. I to jest najważniejsze!».

Pytany, dlaczego tym się zajmuje, Jacek Bury odpowiedział: «Sprzątamy cmentarze, bo w końcu cmentarz jest wizytówką żywych. Jego stan świadczy o nas, o pokoleniach, które przyszły dzisiaj i przyjdą po nas. Uważam też, że w naszych projektach najważniejszym elementem jest młodzież. Marzę, żeby za 15–20 lat ci, którzy jeżdżą tu i mają aktualnie 15, 20, 30 lat, kontynuowali ten projekt. Bo tylko sztafeta pokoleń przekaże ten płomień pamięci, żeby Polacy pamiętali, że tu kiedyś była Polska – bez przesuwania granic, po prostu w hołdzie tym naszym przodkom, którzy tu kiedyś mieszkali przez kilkadziesiąt lat, od Unii Lubelskiej i nawet wcześniej. Tym kilkunastu pokoleniom należy się szacunek».

Pani Danuta Krasinska, nauczycielka matematyki w Szkole Podstawowej nr 90 we Wrocławiu, przyjeżdża na Ukrainę od lat, uczestnicząc w akcji społecznej «Mogilę pradziada ocal od zapomnienia». W jej ramach wolontariusze, głównie młodzież, inwentaryzują, porządkują i remontują zaniedbane polskie cmentarze na terenach Ukrainy. Ta akcja została zainicjowana w 2010 r. przez Beatę Pawłowicz, Dolnośląską Kurator Oświaty i Grażynę Orłowską-Sondej, dziennikarkę Telewizji Polskiej. Pani Grażyna jest prezesem Fundacji «Studio Wschód», która aktualnie opiekuje się około 150 nekropoliach w Ukrainie. M.in. regularnie sprząta polskie groby na Tarnopolszczyźnie, a dzięki akcji, prowadzonej przez «Studio Wschód», w Rokitnie na Wołyniu został zbudowany cmentarz legionistów.

Jak powiedziała Danuta Krasinska, nie udało się jej wziąć udziału w pierwszej akcji, chociaż bardzo chciała. W następnym roku podczas wakacji zbierała pieniądze na kolejną edycję, a w 2013 r. jako nauczycielka Gimnazjum nr 26 we Wrocławiu pojechała z grupą swoich uczniów do Ukrainy. Porządkowali wówczas cmentarz w Kamionce Buskiej na Lwowszczyźnie. W 2014 r. był cmentarz w Zbarażu. Mimo niepokojów spowodowanego wybuchem w tym roku wojny rosyjsko-ukraińskiej, udało się przekonać rodziców, że można pojechać do Ukrainy. «Z nami wybrał się jeden z rodziców uczniów, moja koleżanka z mężem. Połączyliśmy się z grupą wolontariuszy z Bolesławca. Nawiazaliśmy wówczas naprawdę przyjacielskie stosunki z mieszkańcami Zbaraża. Od tego czasu każdego roku tam przyjeżdżamy. Stale pomagają nam sprzątać miejscowi mieszkańcy razem z merem miasta Romanem Polikrowskim oraz członkowie Polskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego «Zbaraż» – dzieli się spostrzeżeniami Danuta Krasinska.

Akcja była kontynuowana nawet podczas pandemii. W 2020 r. uczestnicy akcji «Mogilę pradziada ocal od zapomnienia» posprzątały polskie nekropole w Zbarażu, Skalacie, Koziatynie, Żytomierzu, Buczaczu, Złotym Potoku. W lipcu 2021 r. wolontariusze z Wrocławia wspólnie z członkami Polonijnego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego w Tarnopolu uporządkowali cmentarze w Zbarażu i Berezowicy Małej.

«Jako harcerka jestem wychowana w duchu pamięci i polskiej tradycji. Uważam, że trzeba pamiętać o tych, którzy tam mieszkali. Dopóki pamiętamy o nich, dalej żyją, są razem z nami. Tam są nasze korzenie – prawie co drugi mieszkaniec Dolnego Śląska ma powiązania z tą ziemią» – uważa pani Danuta.

Mówi: «Uczniowie, którzy jeździli ze mną na Ukrainę, mają kresowe korzenie. Akurat ja nie mam, ale ma mąż – mój teść urodził się pod Tar-

Наближається особливий для поляків час – урочистість Всіх Святих і День усіх померлих вірних. У ці два перших листопадових дні всі йдуть на могили рідних, щоб привести їх до ладу й помолитися там. Ми porozmawiali z поляками, що прибирають кладовища, на які в наші дні майже ніхто не приходить.

Про свій досвід розповів **Яцек Бури**, заступник воєводського коменданта Добровольчих загонів праці (OHP) в Любліні. Він займається впорядкуванням польських цвинтарів в Україні з 2008 р. Ось як він про це згадує: «Дейним натхненником нашої діяльності був наш добрий колега Леон Попек, який сам є нащадком волянян, яким вдалося вижити в Острівках. Він був одинаком, шукав групу людей, бо їздив в Острівки з Анатолієм Суліком. У нього був однокурсник, теж доктор гуманітарних наук, Пётр Гавришак, який тоді був воєводським комендантом OHP. Підійшов до нього й каже: «Ви працюєте з важкою молоддю, може, допомогли б?» А той йому відказує: «Є там один вихователь у загоні, який намагається зробити світ кращим, може, з ним porozmawiaj?» Пётр звернувся тоді до мене і так почалася моя пригода з Волиню».

Спочатку в Україну їздила тільки молодь OHP. Зараз же в рамках цієї довгочасної акції співпрацюють багато людей і організацій, зокрема середовище 27-ї волинської піхотної дивізії Армії Крайової, Товариство друзів Кременця і Волинсько-Подільської землі, Фонд незалежності, товариство «Три крапки» й інші люблінські організації. Своєрідним ключовим елементом тут є Люблінська воєводська комендатура OHP. Приєдналися до акції й українці: студенти Волинського національного університету імені Лесі Українки, Сергій Годлевський, Юлія Васейко як лідери громадської думки у своїх колах.

«Спочатку ми зайнялися цвинтарями легионерів, військовими кладовищами, але ними опікуються харцери й держава. Натомість найбільш проблемними є парафіяльні кладовища, які залишилися від сіл, зметених із поверхні землі, як-от Острівки, Янківці тощо. Тут лише вітер гуляє», – згадує Яцек Бури.

Акція почала розростатися, поїздки в Україну вийшли за межі Волині, сягнули Поділля, до них додалися експедиції в Білорусь і Литву. Одним із досягнень цієї ініціативи була організація разом з Леоном Попекком експедиції жертв злочину 1943 р. в Острівках, які сьогодні не існують.

«Ми, поляки, пам'ятаємо 1943 р. і нагадуємо нашим друзям-українцям, що це справа, яку необхідно владнати, що практично нічого не було сказано. В Україні майже неможливо дізнатися, що сталося в 1943 р., доступ до джерел дуже обмежений. Наші знання й нарративи цілком розбіжні. Як приклад наведу похід у книгарні в Любліні та Луцьку. В Луцьку ми знайдемо біографії Бандери, Шухевича, Коновальця – саме такі знання отримає пересічний житель великого міста, обласного центру Волині. А якщо піти до книгозбірні в Любліні, то віднайдемо мемуари і спогади тих, кому вдалося вижити у Волинській різни, узагальнені праці, аналіз... Це демонструє, що ми перебуваємо ніби у протилежних точках. І це погано, нам необхідно знайти спільний вихід», – вважає співрозмовник.

I продовжує: «Із часом ми – я говорю про велику кількість людей, які співпрацюють у цьому проекті, – дійшли висновку, що було б добре, якби ми простягнули один одному руку, але спираючись на правду. І тоді ми почали би впорядковувати православні кладовища в Польщі, а українці нехай би нам допомагали в Україні. Адже в Польщі з українцями теж вчинили не по-людськи – акція «Вісла», депортації. Звісно, цього не можна порівнювати з геноцидом, бо все-таки краще виїхати, ніж бути убитим, але для лемків, русинів, бойків та інших це була трагедія».

Загони OHP спільно з волонтерами з інших організацій є, мабуть, найбільшою групою, яка їздить на Волинь, бо інколи їх нараховується навіть понад 100 осіб водночас.

Часом, як згадує співрозмовник, коли вони приїжджали на якесь волинське кладовище

вперше, там потрібно було продиратися мов крізь джунглі. «Пізніше було вже трохи краще. Але насправді мене абсолютно не цікавить, скільки ми там зрубаємо деревця. Головне – приїхати, продемонструвати свою присутність, зустрітися з українцями, показати їм, що тут – польський цвинтар. Часто бувало, що на цих кладовищах валялося сміття, але відтоді, як ми приїхали, пішли до голови сільської ради, познайомилися, його вже не було. Ба більше, місцеві жителі з радістю нам допомагали. Ось що найважливіше!»

На запитання, чому він цим займається, Яцек Бури відповів: «Ми прибираємо кладовища, бо це візитівка живих. Їх стан свідчить про нас, про покоління, які прийшли сьогодні, і про ті, які будуть після нас. Я вважаю, що в наших проектах найважливішим елементом є молодь. Мрію, щоб через 15–20 років ті, хто приїжджає сюди і має зараз 15, 20, 30 років, продовжували цей проект. Тільки естафета поколінь передасть цей вогник пам'яті, щоби поляки пам'ятали, що тут колись була Польща – без пересування кордонів, просто з пошани до тих наших предків, які жили тут сотні роки, від Люблінської унії і навіть раніше. Ці кілька надцять поколінь заслуговують на повагу».

Данута Красінська, вчителька математики в Загальноосвітній школі № 90 у Вроцлаві, приїжджає в Україну багато років, беручи участь у громадській акції «Могилу прадида врятуй від забуття». В її рамках волонтери, в основному молодь, інвентаризують, прибирають і відновлюють занедбані польські кладовища на території України. Цю акцію ініціювали у 2010 р. Беата Павлович, куратор освіти Нижньої Сілезії, і Гражина Орловська-Сондей, журналістка Польського телебачення. Остання очолює фонд «Studio Wschód», який уже прибрал понад 150 некрополів в Україні. Зокрема, фонд регулярно впорядковує польські могили на Тернопільщині, а завдяки проведеній ним акції в Рokitynie на Волині було відновлено кладовище легионерів.

Як розповіла Данута Красінська, їй не вдалося взяти участь у першій акції, хоч вона й дуже хотіла. Наступного року під час канікул вона збирала кошти для чергової поїздки, а у 2013 р. як учителька вроцлавської гімназії № 26 поїхала з групою своїх учнів в Україну. Тоді вони прибрали кладовище в Кам'янці-Бузькій на Львівщині. У 2014 р. був цвинтар у Збаражі. Попри тривожну атмосферу, бо того року розпочалася російсько-українська війна, вдалося переконати батьків, що можна все-таки поїхати в Україну. «З нами поїхали один із батьків учнів, моя подруга з чоловіком. Ми об'єдналися з групою з Болеславця. Тоді ми встановили дійсно дружні відносини з жителями Збаража. З того часу ми щороку приїжджали туди. Нам постійно допомагають прибирати місцеві жителі разом із мером міста Романом Поліковським і члени Польського культурно-освітнього товариства «Збараж», – ділиться Данута Красінська.

Діяльність не зупинилася навіть під час пандемії. У 2020 р. учасники акції «Могилу прадида врятуй від забуття» прибрали польські некropole в Збаражі, Скалаті, Козятині, Житомирі, Бучачі, Золотому Потоці. В липні 2021 р. волонтери з Вроцлава разом із членами Тернопільського культурно-просвітницького полонійного товариства в Тернополі впорядкували кладовища у Збаражі та Малій Березовиці.

«Як харцерка я вихована в дусі пам'яті та польської традиції. Я вважаю, що треба вшановувати тих, хто там жив. Доки ми про них пам'ятаємо, вони живуть далі, вони разом із нами. Там наші корені – майже кожен другий житель Нижньої Сілезії має зв'язок з цією землею», – вважає пані Данута.

Вона говорить: «Учні, які їздили зі мною в Україну, мають кресові корені. Сама я їх не маю, але має мій чоловік, адже мій свекор на-

popolem. Moja córka też zaangażowała się w tę akcję. Nie znaleźliśmy grobów przodków mojego męża, bo ta miejscowość jest już częścią Tarnopola. Ale w Zbarażu znaleźliśmy grób, gdzie są pochowane osoby o nazwisku Krasinski. Pamiętamy o tym pochówku, porządkujemy go – być może, to jacyś nasi przodkowie».

Jak opowiedziała rozmówczyni, aktualnie uczniowie nie mogą pojechać do Ukrainy, więc zbierają i przekazują pomoc. W szkole, w której uczy pani Danuta, jest dużo dzieci przesiedleńców z Ukrainy, a ona osobiście wspierała kilka mieszkanki Zbaraża i Tarnopola. Obecnie wrócić już do domu.

«Uważam sprzątaną zaniedbanych cmentarzy za piękną akcję, która nie tylko kształtuje polskie dzieci, ale rozpoczyna współpracę z miejscowymi mieszkańcami i też ich kształtuje. Wiem, że w tym roku mieszkańcy Zbaraża razem z merem i miejscowym polskim towarzystwem wspólnie porządkowali cmentarz. Bardzo się z tego cieszymy. Kiedy skończy się wojna, od razu pojedziemy do Ukrainy – mamy tam dużo przyjaciół. Jesteśmy bliskimi sobie narodami, musimy dbać o przyjaźń, wspierać się nawzajem» – mówi Danuta Krasinska.

Stowarzyszenie «Воłyński Rajd Motocyklowy» (WRM) już od siedmiu lat systematycznie przyjeżdża do Ukrainy. Najpierw raz w roku, a od pięciu lat członkowie WRM sprzątają polskie cmentarze w Ukrainie nawet trzy razy do roku. Pierwszy raz – na wiosnę, przed Wielkanocą, drugi – w lipcu, kiedy się obchodzi Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa, ostatni – przed Dniem Wszystkich Świętych, 1 listopada. Ta ostatnia akcja jest cykliczna, ma nazwę «Воłyńskie światelko pamięci».

Henryk Kozak, prezes WRM-u, mówi że chyba tylko około 10 % członków stowarzyszenia ma kresowe korzenie. «Zdecydowana większość uczestników tych wyjazdów nie ma żadnych powiązań rodzinnych z Kresami. Po prostu wiemy, że jest to nasz obowiązek. Rozumiemy porządko-

wanie polskich cmentarzy w Ukrainie jako naszą powinność» – zaznacza rozmówca.

Stowarzyszenie od kilku lat prowadzi też akcję «Odnaleziona mogiła», w jej ramach m.in. poszukuje na prośby indywidualne grobów przodków Polaków w ukraińskich miejscowościach, publikuje też zdjęcia odnalezionych mogił na swoim profilu facebookowym. «Zgłaszają się z zagranicy, choćby z Anglii, Kanady, czyli ludzie są zainteresowani naszą działalnością nie tylko w Polsce. Staramy się im pomóc. To jest budujące dla nas, widzimy sens tej naszej pracy» – mówi Henryk Kozak.

«Wiadomo, że w ciągu 4–5 dni nie uda się dokładnie posprzątać dużego cmentarza, ale chcemy po prostu zapalić znicze, zasygnalizować, że ktoś przyjechał, ktoś pamięta. Wtedy i miejscowa ludność podchodzi do tych cmentarzy inaczej. Mogę jako przykład podać wypadek, który miał miejsce kilka lat temu w okolicach Młynowa koło Równego. Na miejscowym polsko-czeskim cmentarzu było wysypisko śmieci. Kiedy zaczęliśmy pracować, to pojawili się przewodniczący rady wiejskiej i miejscowi mieszkańcy. Powiedzieli, że więcej śmieci tu nie będzie. To – jeden z licznych – bardzo fajny odzew od miejscowej ludności» – dodaje prezes Воłyńskiego Rajdu Motocyklowego.

W tym roku «Воłyńskie światelko pamięci» pojechało nie na Wołyń, tylko na Podole. W tych dniach WRM porządkuje cmentarze w okolicach Buczacza, m.in. w Dobropolu – członków Stowarzyszenia poprosił o to człowiek, którego pradziadkowie tam spoczywają. Tym razem motocykliści nie tylko posprzątały cmentarze, ale również wspomogły ukraińskie dzieci. WRM zebrał pomoc, m.in. ciepłą odzież dziecięcą, dla parafii w Buczaczu i dla sióstr w Jazłowcu, które opiekują się uchodźcami spod Charkowa.

Anatol Olich

rodziny pod Ternopolem. Moja córka też brała udział w tej akcji. Mi nie znaleźli grobów przodków mojego męża, bo ten населений пункт став уже частиною Тернополя. Але в Збаразі ми знайшли могилу, де поховані люди з прізвищем Красінський. Ми пам'ятаємо про це поховання, прибираємо його. Може, це якісь наші предки».

Як зазначає співрозмовниця, зараз учні не можуть поїхати в Україну, тож вони збирають кошти та передають гуманітарну допомогу. У школі, де викладає пані Данута, навчається багато дітей біженців з України, а вона особисто надавала підтримку кільком жителям Збаражі та Тернополя. Вони вже повернулися додому.

«Я вважаю прибирання занедбаних кладовищ гарною акцією, яка не тільки формує польських дітей, але й допомагає налагодити співпрацю з місцевими жителями і теж разом із мером і місцевим польським товариством прибирали кладовище. Це дуже нас тішить. Коли закінчиться війна, одразу поїдемо в Україну. У нас там багато друзів. Ми близькі народи. Ми повинні плекати дружбу, підтримувати одне одного», – наголошує Данута Крассінська.

Товариство «Волинський мотоциклетний рейд» (WRM) упродовж семи років систематично приїжджає в Україну. Спочатку раз на рік, а протягом останніх п'яти років навіть тричі на рік члени WRM прибирають польські кладовища. Перший раз – навесні, перед Великоднем, другий – у липні, коли поляки вшановують Національний день пам'яті жертв геноциду, останній – перед Днем Усіх Святих, 1 листопада. Остання акція постійна й має назву «Волинський вогник пам'яті».

Голова WRM Генрик Козак говорить, що, мабуть, лише близько 10 % членів товариства мають кресові корені. «Переважає більшість учасників цих поїздок не мають жодних ро-

динних зв'язків із Кресами. Ми просто знаємо, що це наш обов'язок. Ми трактуємо прибирання польських кладовищ в Україні як свою повинність», – зауважує співрозмовник.

Товариство вже кілька років проводить акцію «Віднайдена могила». В її рамках воно, зокрема, на індивідуальні прохання шукає поховання поляків в українських населених пунктах, публікує знімки знайдених могил на своєму профілі у Facebook. «Зацікавлені нашою діяльністю звертаються з-за кордону, наприклад, з Англії, Канади, тобто не тільки з Польщі. Ми стараємося їм допомогти. Це спонукає нас до подальшої роботи. Ми бачимо її сенс», – звертає увагу Генрик Козак.

«Відомо, що за чотири-п'ять днів неможливо добре прибрати велике кладовище, але ми просто хочемо запалити лампадки, показати, що хтось приїхав, хтось пам'ятає. Тоді й місцеве населення ставиться до тих цвинтарів інакше. Можу як приклад навести випадок, який стався кілька років тому поблизу Млинова на Рівненщині. На місцевому польсько-чеському кладовищі був стихійний смітник. Коли ми почали працювати, прийшли голова сільради, місцеві жителі. Сказали, що більше сміття тут не буде. Це один із багатьох гарних відгуків серед місцевого населення», – додає голова «Волинського мотоциклетного рейду».

«Цьогоріч «Волинський вогник пам'яті» поїхав не на Волинь, а на Поділля. В ці дні WRM впорядковує кладовища поблизу Бучача, зокрема в Доброполі. Членів товариства попросив про це чоловік, у якого там спочивають прадіди. Цього разу мотоциклісти не тільки наведуть лад на цвинтарях, а й підтримають українських дітей. WRM зібрав допомогу, зокрема зимовий дитячий одяг, для парафії в Бучачі та для монахинь у Язлівці, які опікуються біженцями з-під Харкова.

Анатолій Оліх

Polacy ponownie zapalili znicze na grobach przodków w Przebrażu

Поляки знову запалили лампадки на могилах предків у Пшебражі

Przed uroczystością Wszystkich Świętych i Dnia Wiernych Zmarłych członkowie Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu uporządkowali Polski Cmentarz Wojenny w Przebrażu.

Na tym cmentarzu pochowani są żołnierze Armii Krajowej, mieszkańcy wsi Przebraże i okolicznych miejscowości, którzy zginęli podczas tragicznych wydarzeń II wojny światowej. I choć nekropolią regularnie opiekują się harcerze, wolontariusze z polskich organizacji, a także miejscowi mieszkańcy, zawsze jest tu coś do zrobienia. Członkowie SKP imienia Ewy Felińskiej sprzątały cmentarz w Przebrażu co najmniej dwa razy w roku.

Szczególnie dużo pracy jest jesienią. Członkowie Stowarzyszenia usunęli opadłe liście, suche gałęzie, stare znicze, posprząтали teren wokół głównego pomnika. Po uporządkowaniu cmentarza członkowie SKP zapalili nowe znicze i zmówili pacierz się za dusze pochowanych w tym miejscu osób.

Wołyń nigdy nie był regionem monoetnicznym, ludzie różnych narodowości – Ukraińcy, Polacy, Czesi, Niemcy, Żydzi – zawsze żyli na tej ziemi obok siebie. Mieszkali przeważnie razem, ale czasami w oddzielnych osadach. Kolonię Przebraże, założoną w 1864 r., zamieszkiwali wyłącznie Polacy. Wieś przeszła do historii jako jeden z największych ośrodków polskiej samoobrony w czasie Rzezi Wołyńskiej, w którym dzięki organizacji i bohaterstwu obrońców udało się przeżyć ok. 20 tys. miejscowych Polaków. Na cmentarzu tym chowano zamordowanych oraz tych, którzy zginęli podczas obrony wiosną 1943 r. – zimą 1944 r. W 1945 r. w ramach tzw. wymiany ludności Polaków zmuszono do opuszczenia rodzinnego Wołyń. Jedynie groby przypominają nam

Перед урочистістю Всіх Святих і Днем померлих вірних члени Товариства польської культури на Волині імені Еви Фелінської навели лад на Польському військовому кладовищі в Пшебражі.

o polskich dziejach Przebraża, dzisiejszego Gajowego.

MW

доглядають харцери, волонтери з польських організацій і місцеві жителі, роботи на ньому ніколи не бракує. Члени ТПК імені Еви Фелінської кладовище у Пшебражі прибирають принаймні двічі на рік.

Особливо багато роботи в осінній час. Члени товариства прибрали опале листя, сухі гілки, старі лампадки, довели до ладу доріжки та пам'ятники. Після впорядкування кладовища члени ТПК імені Еви Фелінської запалили нові лампадки та помолилися за душі похованих у цьому місці людей.

Волинь ніколи не була моноетнічним регіоном, на цій землі завжди жили поруч люди різних національностей: українці, поляки, чехи, німці, євреї. Переважно в одному населеному пункті етноси жили разом, проте часом – окремими поселеннями. Колонія Пшебраже, заснована в 1864 р., була суто польською. Село увійшло в історію як один із найбільших польських центрів самооборони під час Волинської різни, в якому завдяки організованості та героїчності оборонців, вдалося вижити близько 20 тис. місцевих поляків. Загиблих і померлих під час оборони впродовж весни 1943 р. – зими 1944 р. ховали на цьому кладовищі. В 1945 р. у рамках так званого обміну населення поляки були змушені покинути рідну Волинь. Лише могили нагадують про польські сторінки минулого Пшебража, яке зараз носить назву Гайове.

На цьому цвинтарі поховані солдати Армії Крайової, жителі Пшебража та навколишніх сіл, загиблі під час трагічних подій Другої світової війни. І хоча за некropoleм регулярно

BM

«Nowa Poczta» отворzyła oddziały w Warszawie i Krakowie

«Нова пошта» відкрила відділення у Варшаві та Кракові

Український оператор поштовий «Nowa Poczta» отворzył swoje oddziały w Warszawie i Krakowie. Firma zapowiada otwarcie w najbliższym czasie kolejnych oddziałów – w Poznaniu, Wrocławiu, Gdańsku, Rzeszowie i innych polskich miastach.

Український поштовий оператор «Нова пошта» відкрив свої відділення у Варшаві та Кракові. Компанія анонсувала відкриття найближчим часом чергових відділень у Познані, Вроцлаві, Гданську, Жешуві та інших польських містах.

«Nowa Poczta», która jest największym operatorem logistycznym w Ukrainie, wchodzi na europejski rynek. W tej chwili jako «Nova Post» otwiera oddziały w Polsce. Następnie planowane jest otwarcie placówek na Słowacji, w Rumunii oraz innych krajach europejskich.

«W ciągu dwóch, trzech tygodni otworzymy do dziesięciu oddziałów w Polsce!» – napisał na Facebooku współwłaściciel firmy Wołodimir Popereszniuk.

W Warszawie «Nowa Poczta» działa przy ul. Męcińskiej 8, w Krakowie – przy Kamiennej 19B, wrocławski oddział będzie znajdował się przy ul. Trzebnickiej 50/1A.

Za przesyłkę z Ukrainy do Polski zapłacimy:

250 hrywien – do 2 kg,
325 hrywien – do 10 kg,
400 hrywien – do 30 kg.

Ceny przesyłek z Polski do Ukrainy:

30 złotych – do 2 kg,
45 złotych – do 10 kg,
50 złotych – do 30 kg.

Adresat otrzyma paczkę w ciągu pięciu i więcej dni roboczych po nadaniu. Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie operatora: https://novaposhta.ua/posylky_z_domu/.

Zgodnie z regulaminem «Nowej Poczty» za granicę można wysłać tylko rzeczy osobiste bez cenników (m.in., ubrania osobiste, sprzęt sportowy czy drobny sprzęt gospodarstwa domowego), dokumenty czy książki. Nie wolno wysłać leków, pieniędzy, jedzenia, alkoholu i tytoniu. Pełną listę przedmiotów zabronionych można znaleźć na stronie internetowej «Nowej Poczty»: https://novaposhta.ua/uploads/misc/doc/forbidden_goods_uk.pdf.

Od kwietnia tego roku «Nowa Poczta» oferuje usługę «Rzeczy z domu za granicę», umożli-

wiającą wysłanie walizy czy paczki z osobistymi rzeczami do jednego z 24 państw europejskich, m.in. do Polski, Litwy, Estonii, Węgier, Bułgarii, Chorwacji, Francji, Niemiec, Włoch.

Natalia Denysiuik
Foto. Profil Wołodymira Popereszniuka na Facebooku

«Нова пошта», яка є найбільшим логістичним оператором в Україні, виходить на європейський ринок. На цей момент компанія як «Nova Post» відкриває відділення в Польщі. Далі заплановано відкриття у Словаччині, Румунії та інших європейських країнах.

«Два-три тижні і ми відкриємо до 10 відділень у Польщі!» – написав у Facebook співвласник компанії Володимир Поперешнюк.

У Варшаві «Нова пошта» розташована на вулиці Менцінській, 8, у Кракові – на вулиці Каменній, 19Б. Вроцлавське відділення буде працювати на вулиці Тшебницькій, 50/1а.

Вартість пересилання з України до Польщі становить:

250 грн – до 2 кг,
325 грн – до 10 кг,
400 грн – до 30 кг.

Вартість пересилання з Польщі до України:

30 злотих – до 2 кг,
45 злотих – до 10 кг,
50 злотих – до 30 кг.

Адресат має отримати посилку упродовж п'яти й більше робочих днів після відправки. Більше інформації можна знайти на сайті оператора: https://novaposhta.ua/posylky_z_domu/.

Згідно з правилами «Нової пошти», за кордон можна надіслати тільки особисті речі без цінників (наприклад, особистий одяг, спортивний інвентар чи невеликі побутові речі), документи та книги. Не можна пересилати ліки, гроші, їжу, алкоголь і тютюн. Повний перелік заборонених предметів можна знайти на інтернет-сторінці «Нової пошти»: https://novaposhta.ua/uploads/misc/doc/forbidden_goods_uk.pdf.

Із квітня цього року «Нова пошта» надає послугу «Речі з дому за кордон», у рамках якої можна вислати валізу чи коробку з особистими речами до однієї з 24 європейських країн, зокрема до Польщі, Литви, Естонії, Угорщини, Болгарії, Хорватії, Франції, Німеччини та Італії.

Natalia Denysiuik
Фото з профілю Володимира Поперешнюка у Facebook

Seminarium dla tłumaczy Семінар для перекладачів

Do 11 listopada trwa nabór na Międzynarodowe Seminarium Translatorskie im. Wasyła Stusa «Tłumacze bez Granic», które odbędzie się w dniach 5–12 grudnia.

До 11 листопада триває набір на Міжнародний перекладацький семінар імені Василя Стуса «Перекладачі без кордонів», який відбудеться 5–12 грудня.

Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego zaprasza doświadczonych tłumaczy o uznanym dorobku, jak i osoby przed debiutem translatorskim do udziału w Międzynarodowym Seminarium Translatorskim, które odbędzie się 5–12 grudnia w renesansowym Zamku na Wodzie w Wojnowicach.

Program Seminarium obejmuje cykl spotkań, warsztatów i wykładów, które zostaną zorganizowane dla tłumaczy literatury z języków regionu, m.in. ukraińskiego, białoruskiego, niemieckiego, litewskiego, czeskiego czy słowackiego oraz z języka polskiego na wymienione języki.

Wydarzenie ma na celu pogłębienie wiedzy ogólnej i specjalistycznej oraz umiejętności warsztatowych tłumaczy literackich zajmujących się tak prozą, poezją jak i esejem. Istotnym elementem jest również budowanie więzi społeczno-kulturowych między obywatelami Polski i krajów Europy Środkowej oraz Europy Wschodniej.

Organizatorzy oferują uczestnikom zakwaterowanie na czas trwania seminarium z pełnym wyżywieniem, miejsce do pracy w zamku oto-

czonym parkiem, dostęp do doskonale wyposażonej biblioteki oraz możliwość udziału w wykładach, zajęciach, warsztatach i poznania innych tłumaczy z regionu. Pokrywają także koszty dojazdu i transportu lokalnego.

W ramach Seminarium dla tłumaczy zostanie zorganizowana wycieczka do opactwa cysterskiego w Lubiążu.

Zgłoszenia do udziału w seminarium przyjmowane są tylko do 11 listopada. Należy je wysłać za pomocą formularza: <https://forms.gle/VZ723MzWnjfvrj459>.

tłumacze bez granic
MIĘDZYNARODOWE SEMINARIUM TRANSLATORSKIE

rudженому в епоху Відродження Замку на воді у Войновице.

Програма семінару охоплює цикл зустрічей, майстер-класів і лекцій, організованих для перекладачів літератури з мов регіону, зокрема української, білоруської, німецької, литовської, чеської чи словацької, а також із польської цими мовами.

Захід має на меті поглиблення загальних і спеціалізованих знань та вмінь перекладачів

Kolegium Sхід-ної Європи імені Яна Новака-Єзьоранського запрошує і досвідчених перекладачів, і перекладачів-дебютантів узяти участь у Міжнародному перекладацькому семінарі, який відбудеться 5–12 грудня у спо-

художньої літератури, які займаються і прозою, і есеїстикою, і поезією. Важливим складником є також налагодження суспільно-культурних зв'язків між громадянами Польщі та країн Центрально-Східної Європи. Організатори забезпечують учасників проживанням на термін тривання семінару з повним харчуванням, робочим місцем у замку, оточеному парком, надають доступ до бібліотеки з багатим фондом та можливість брати участь у лекціях, заняттях, майстер-класах, а також змогу ближче познайомитися з іншими перекладачами регіону. Передбачено відшкодування витрат на доїзд і місцевий транспорт. У рамках семінару для перекладачів буде проведено екскурсію в цистерціанське абатство в Любонжі.

Заявки на участь у семінарі прийматимуть до 11 листопада. Подати заявку можна, заповнивши формуляр: <https://forms.gle/VZ723MzWnjfvrj459>.

Franciszek Pieczka – król polskiej sceny

Францішек Печка – король польської сцени

Zagrał w swoim życiu aktorskim między innymi żebraka, proboszcza, rabina, świętego Piotra i Pana Boga. Kiedy zmarł 23 września br., miał 94 lata. Mógł o sobie powiedzieć, że był aktorem spełnionym we wszystkich wymiarach.

Jako chłopiec pasał krowy koło rzeki Olzy i grał na organach w kościele w Godowie, gdzie się urodził. Pochodził z dużej rodziny. Miał pięćoro rodzeństwa i zawsze, jak podkreślał w wywiadach, rodzina była dla niego najważniejsza.

Od małego przepadał za kinem. Ponieważ w jego miejscowości nie było żadnego, chodził pieszo po kilka kilometrów do Wodzisławia Śląskiego i Zawady. Choć myślał też o byciu inżynierem, zapisał się nawet na politechnikę w Gliwicach, ale zdecydował się, mimo sprzeciwów ojca, na aktorstwo i niepewną drogę kariery artystycznej. Kiedy zaś już stał się sławny, ojciec lubił mówić, że to po nim ma taki talent.

Skończył studia na wydziale aktorskim Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie. Następnie rozpoczął pracę na deskach Teatru Dolnośląskiego w Jeleniej Górze u Krystyny Skuszanki. Potem grał w Teatrze Starym w Krakowie u wybitnego reżysera Konrada Swinarskiego, przez pewien czas pracował w Teatrze Ludowym w Nowej Hucie, by następnie od 1974 r. aż do 2015 r. występować w Warszawie w Teatrze Powszechnym.

Jak zawsze w przypadku wybitnego aktora, wszystkich jego ról teatralnych nie sposób wymienić. Na pewno trzeba przypomnieć rolę Senatora w dramacie «Dziady» Adama Mickiewicza z 1960 r., następnie Lenniego Smalla w adaptacji scenicznej powieści Johna Steinbecka «Mysz i ludzie», rolę tytułową w dramacie «Woyzeck» z 1966 r., którą krytycy byli zachwyceni. Z roku 1970 utrwałała się w pamięci widzów rola Marcholta w «Marcholcie grubym a sprośnym» Jana Kasprowicza w reżyserii Ludwika Rene. W «Locie nad kukuczmy gniazdem» w reżyserii Zygmunta Hübnera zagrał Wodza Bromdena.

Był Horodniczym w «Rewizorze» Mikołaja Gogola. W 1982 r. zagrał Kreona w «Antygonie» w reżyserii Helmuta Kajzara, a w 1984 r. – Wujka w słynnej «Kartotece» Tadeusza Różewicza. W 1995 r. wcielił się w Żyda w «Weselu» w reżyserii Krzysztofa Nazara, w 2002 r. był Tichonem w spektaklu wg «Biesów» Fiodora Dostojewskiego. W 2006 r. wystąpił w sztuce zatytułowanej «Stoneczni chłopcy» Neila Simona w reżyserii Macieja Wojtyzki.

Film też od razu go polubił. Szanowali go reżyserzy i koledzy – aktorzy. Zagrał w ponad 100 obrazach. Szerokiej publiczności znany był najbardziej z «Konopielki» – zagrał tu Dziada i Boga, potem Staro Kiemlicza w «Potopie» Jerzego Hoffmana, Mullera w «Ziemie obiecanej» Andrzeja Wajdy, świętego Piotra w «Quo vadis» w reżyserii Jerzego Kawalerowicza. Premiera tego filmu odbyła się w Watykanie. Dzięki temu Pieczka mógł spotkać się osobiście z polskim papieżem.

Pamiętamy go jako Czepca z «Wesela» Andrzeja Wajdy opartego na dramacie Stanisła-

wa Wyspiańskiego. Zagrał także sugestywnie Proboszcza w «Chłopach» Jana Rybkowskiego nakręconych według powieści Władysława Reymonta.

W ostatnim etapie swojej kariery był ulubionym aktorem Jana Jakuba Kolskiego. Zagrał w ośmiu jego filmach. Wybitną grą zabył w «Janciu Wodniku», za którą otrzymał nagrodę za najlepszą rolę męską w 1995 r. Widzom podobały się również «Historia kina w Popielawach» i «Szabla od komendanta». Zagrał też świetne role w filmach, które warto sobie odświeżyć po latach: «Pokolenie» Andrzeja Wajdy, «Matka Joanna od aniołów» Jerzego Kawalerowicza, «Rękopis znaleziony w Saragossie» Wojciecha Jerzego Hassa, «Żywot Mateusza» Witolda Leszczyńskiego, «Perła w koronie» i «Paciorki jednego różańca» Kazimierza Kutza, «Wierna rzeka» Tadeusza Chmielewskiego i «Siekierzada» Witolda Leszczyńskiego wg prozy Edwarda Stachury. Wysoko cenił rolę w filmie «Austeria» w reżyserii Jerzego Kawalerowicza wg książki Juliana Strykowskiego za jej wielowarstwowość.

Widzowie oglądający seriale pamiętają Franciszka Pieczkę z produkcji «Ranczo». Zagrał w nim Stacha Japycza, który siedzi z kumplami pod sklepem, popija z nimi piwo i wino, komentując lokalne sprawy i wydarzenia. Ukraińskim widzom jest bardziej znany z roli Gustlika w serialu «Cztery pancerni i pies».

Franciszek Pieczka zwierzał się, że w postaciach, które grał, zawsze starał się przekazać coś z osobistego doświadczenia. Był pokorny wobec swego zawodu, bo wiedział, że aktorzy są dla widza, a nie odwrotnie i mają mu coś wartościowego zakomunikować. Nie miał niedosytu. Uważał, że się spełnił. Mówił jednak, że gdyby mógł cofnąć czas, to chętnie zagrałby jeszcze Króla Leara.

Oprócz tego, że był wybitnym aktorem, królem polskiej sceny teatralnej i filmowej, pozostał do końca życia ciepłym, dobrym, uczciwym człowiekiem związanym ze sztuką aktorską, której oddał całe życie. Nigdy nie zerwał związku z miejscem swego urodzenia. Kochał z całego serca Śląsk.

W 2017 r. Franciszek Pieczka został odznaczony najwyższym polskim odznaczeniem państwowym – Orderem Orła Białego. 29 września tego roku został pochowany w Aleksandrowie. Pogrzeb miał charakter państwowy. Uczestniczył w nim prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda.

Wiesław Pisarski,
nauczyciel języka polskiego
skierowany do Kowla przez ORPEG

Na zdjęciach: 1. Franciszek Pieczka w filmie «Konopielka». Screen z filmu. 2. Franciszek Pieczka (pierwszy od prawej) w serialu «Ranczo». Screen z filmu.

Za всю кар'єру він зіграв, зокрема, жебрака, пароха, равина, Святого Петра та Господа Бога. Францішек Печка помер 23 вересня цього року у віці 94 роки. Він міг би сказати, що реалізувався як актор у всіх значеннях цього слова.

Франек хлопцем випасав корів біля річки Ользи і грав на органі в костелі в Годові, де народився. Походив із великої родини, мав п'ятеро братів і сестер і завжди, як підкреслював в інтерв'ю, найважливішою для нього була сім'я.

Змалку фанатив від кіно. Оскільки в його селі не було кінотеатру, ходив пішки по кілька кілометрів до Водзіслава-Сльонського та Завади. І хоча думав стати інженером і навіть вступив до політехнічного інституту у Глівіце, зрештою вирішив, попри спротив батька, стати актором та ступив на оманливу дорогу артистичної кар'єри. Коли вже став відомим, батько полюбив казати, що це від нього син успадкував свій талант.

Францішек здобув освіту на акторському факультеті Державної вищої театральної школи у Варшаві. Почав працювати на підмостках Нижньосілезького театру в місті Еленя-Гура у Кристини Скушанки. Потім грав у Старому театрі в Кракові у видатного режисера Конрада Свінарського, певний час працював у Народному театрі в Новій Гуті, а в 1974–2015 рр. виступав у варшавському Публічному театрі

Як це завжди буває з видатними акторами, неможливо перерахувати всі його театральні ролі. Мабуть, варто пригадати роль Сенатора у драмі «Дзяди» Адама Міцкевича 1960 р., потім Ленні Смолла в театральній постановці роману Джона Стейнбека «Про мишей і людей», головну роль у драмі «Войцек» 1966 р., від якої критику були в захваті. Із 1970 р. закарбувала в пам'яті глядачів роль Мархолта у виставі за твором Яна Каспровича «Мархолт товстий та паскудний», поставленої режисером Людвіком Рене. У «Над зозулиним гніздом» у режисера Зигмунта Гюбнера зіграв вождя Бромдена.

Він був городничим у «Ревізори» Миколи Гоголя. В 1982 р. зіграв Креона в «Антигоні» режисера Гельмута Кайзара, а в 1984 р. – дядька у славнозвісній «Картотеці» Тадеуша Ружеви-ча. У 1995 р. втілював у єврея у «Весіллі» режисера Кшиштофа Назара, у 2002 р. був Тихоном у спектаклі, поставленому за «Бісами» Федора Достоєвського. У 2006 р. зіграв у виставі «Сонячні хлопчики» Ніла Саймона режисера Мацея Войтишки.

Кінематограф теж одразу полюбив його, як і режисери та колеги-актори. Печка зіграв у понад 100 картинах. Широкої публіці був відомий найбільше за «Конопелькою», де зіграв жебрака і Бога. Потім була роль батька Кемлічів у «Потопі» Ежи Гоффмана, Мюллера в «Землі обітованій» Анджея Вайди, Святого Петра в «Quo vadis» режисера Ежи Кавалеровича. Прем'єра цього фільму відбулася у Ватикані. Завдяки цьому Печка зміг особисто зустрітись з Папою-поляком.

Глядачі пам'ятають його як Чепця з «Весілля» Анджея Вайди за драмою Станіслава Виспянського. Він також переконливо зіграв пароха в «Селянах» Яна Рибковського за романом Владислава Реймонта.

На останньому етапі своєї кар'єри Печка був улюбленим актором Яна-Якуба Кольського. Зіграв у восьми його картинах. Чудову гру Францішек Печка показав у «Янцю Воднику», за що отримав нагороду за найкращу чоловічу роль у 1995 р. Глядачам сподобалися теж «Історія кінотеатру в Попелявах» і «Шабля від комеданта». Бездоганно зіграв у фільмах, які варто час від часу переглядати: «Покоління» Анджея Вайди, «Ігуменя Іоанна від ангелів» Ежи Кавалеровича, «Рукопис, знайдений у Сарагосі» Войцеха-Ежи Гасса, «Життя Матвея» Вітольда Лещинського, «Перлина в короні» і «Намистини однієї вервиці» Казімежа Кутца, «Вірна ріка» Тадеуша Хмільєвського, «Шахерезада» Вітольда Лещинського за прозою Едварда Стахури. Актор дуже цінував роль у фільмі «Аустерія» режисера Ежи Кавалеровича за її багатоплановість.

Глядачі, які полюбляють серіали, пам'ятають Фрацішека Печку по «Ранчо». Він зіграв Стаха Япича, який сидить із друзями під магазином, цмудить із ними пива й вино, коментуючи місцеві справи й події. Українським глядачам актор більше відомий за ролю Густлика в серіалі «Чотири танкісти і пес».

Францішек Печка зізнавався, що в героях, яких грав, завжди старався виразити особистий досвід. Він був смиренним щодо своєї професії, бо знав, що це актори існують для глядача, а не навпаки, і що це актори мають дати публіці щось цінне. У нього не було відчуття невдоволеності. Печка вважав, що він реалізував себе. Говорив, однак, що якби міг повернути час, то охоче ще раз зіграв би короля Ліра.

І хоч Печка був видатним актором, королем польської театральної і кінематографічної сцени, він до кінця життя залишився теплою, доброю, порядною людиною, відданою акторському мистецтву, якому присвятив усе життя. Ніколи не розривав зв'язків із місцем свого народження, всім серцем любив Сілезію.

У 2017 р. Францішека Печку нагородили найвищою польською державною відзнакою – орденом Білого орла. 29 вересня цього року його поховали в Александрові. Похорон мав державний характер. У ньому брав участь президент Республіки Польща Анджея Дуда.

Веслав Пісарський,
учитель польської мови,
скерований до Ковеля організацією ORPEG

На фото: 1. Францішек Печка у фільмі «Конопелька». Скріншот. 2. Францішек Печка (перший справа) у серіалі «Ранчо». Скріншот.

1

2

Szczodra ręka

Cały, albo przynajmniej duża część cywilizowanego świata, dokłada wszelkich starań, aby pomóc Ukrainie w zwycięstwie nad najeżdżącą. Społeczeństwa wielu demokratycznych państw w politycznym ruszeniu zrzucają się na zakupy nowoczesnej i w końcu bardzo drogiej broni, aby móc ją potem ofiarować broniącym swojego kraju Ukraincom.

Konwencje, umowy i pakty nie pozwalają na zaangażowanie w sposób bezpośredni i całkiem jawny w walkę z agresorem, jakim jest Rosja. Ponieważ jeśli oczekujemy przestrzegania prawa przez innych, sami musimy także je szanować. Zatem każdy kraj czy człowiek, mający choć troszkę oleju w głowie, stara się pomóc jak umie i na ile go stać.

Robi to bez zbędnego hałasu, rozgłosu i wypinania piersi do orderów. Ze sklepowych półek oferujących legalne i dostępne militaria zniknęły jak kamfora kamizelki kuloodporne, hełmy, noże, buty, mundury, apteczki itp. Generalnie mówiąc chodzi o wszelki sprzęt, który stanowi, lub może stanowić, tzw. podstawowe wyposażenie żołnierza.

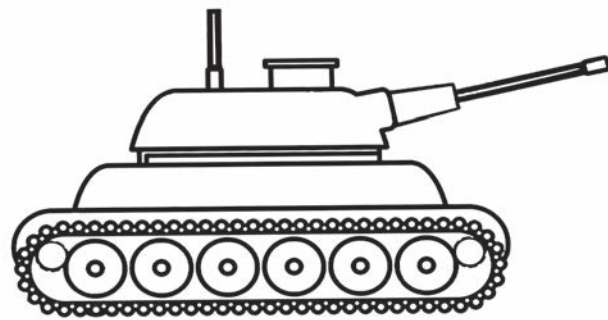
Jasne jak słońce jest to, że takie rzeczy zużywają się i niszczą na wojnie raz dwa i trzeba dostarczać coraz to nowych. Transport pracuje więc pełną parą, aby przewieźć to, co w swej szczodrobliwości oddają alianci. Jednakże nikomu nie przyszłoby do głowy, że oto nadejdzie taki moment, że jednym z najlepszych dostawców wojennego wyposażenia dla Ukrainy stanie się sama Rosja.

Taki cud, czy też może jakaś magia? Ani jedno, ani drugie. Odpowiedzi najprostsze są zawsze najlepsze i trafiają w punkt. Sowieccy agresorzy uciekając przed postępującą ukraińską kontrofensywą gdzie pieprz rośnie, szczodłą ręką porzucając całe wojskowe mienie myśląc tylko o tym, jak uratować swoje cztery litery.

Te wszystkie sprawne, opuszczone przez załogi czołgi, transportery opancerzone, czy porzucona przy drogach amunicja, dają wspaniałe świadectwo «męstwa», «honoru» i «godności» Rosjan, najlepiej sprawdzających się w terroryzowaniu i mordowaniu cywilnej ludności oraz kradzieży wszystkiego, co tylko ukraszać się dało.

To naprawdę piękny widok roześmianych ukraińskich żołnierzy jadących zdobytymi, rosyjskimi czołgami. W internecie krąży pewien filmik. Jeśli chcecie poprawić sobie humor to spróbujcie go odnaleźć. Otóż środkiem drogi przez ukraińską wieś jedzie dość szybko rosyjski czołg. Nagle widać jak otwiera się górny właz i zaczynają z niego, w biegu, wyskakiwać czołgiści.

Dlaczego tak się dzieje? Ponieważ w pewnej chwili agresorzy zauważyli trzech uzbrojonych Ukraińców stojących na poboczu. Czołg więc pę-

dzi naprzód, a Rosjanie wyskakują na drogę i do rowu. Przez nikogo już niekierowana maszyna z wielkim hukiem wpada po chwili w rosnące obok drogi potężne drzewo. Katastrofa.

I tak sobie myślę, że dobrze byłoby, aby ta kraksa była symboliczną zapowiedzią przyszłości dla państwa, któremu było mało własnej ziemi, więc wyciągnęło zachłannie rękę po cudzą własność.

Szczodra ręka – powiedzenie to symbolizuje człowieka dającego wiele innym.

Mieć olej w głowie, czyli być mądrym, inteligentnym człowiekiem.

Znikać jak kamfora, a więc szybko i bez śladu.

Jasne jak słońce – czyli oczywiste, niebudzące wątpliwości.

Pracować pełną parą – oznacza pracę bez przerwy, bardzo wydajną i efektywną.

Trafiać w punkt, czyli udzielić precyzyjnej i jasnej odpowiedzi.

Uciekać, gdzie pieprz rośnie, czyli szybko i bardzo daleko.

Cztery litery – ta część ciała przy pomocy której siadamy np. na krześle.

Gabriela Woźniak-Kowalik,
nauczycielka skierowana do Łucka i Kowlia
przez ORPEG

Щедра рука

Увесь або принаймні велика частина цивілізованого світу докладає різних старань, щоби допомогти Україні перемогти загарбника. Населення багатьох демократичних держав, згуртувавшись, скидається на придбання сучасної дороговартісної техніки, щоби потім змогти її віддати українцям, які захищають свою країну.

кращі та влучають у точку. Російські агресори, втікаючи від українського контрнаступу, де перець росте, щедрою рукою кидають усе військове майно, думаючи лише про те, як урятувати свої чотири літери.

Ці всі справні покинуті екіпажами танки, бронетранспортери чи залишена на узбіччях амуніція найкраще свідчать про «мужність», «честь» і «гідність» росіян, неперевершених у тероризуванні та вбивствах мирного населення і крадіжках усього, що тільки можна вкрати.

Це дійсно гарне видовище: коли українські солдати сміються з того, що їдуть на трофейних російських танках. В інтернеті є один ролик. Якщо хочете покращити собі настрої, спробуйте його знайти. Серединою дороги через українське село досить швидко їде російський танк. Раптом видно, як відкривається люк і з нього на ходу вискакують танкісти.

Чому агресори так роблять? Тому що в певний момент на узбіччі помітили трьох озброєних українців. Танк суне вперед, а росіяни вискакують на дорогу – і в канаву. Некерована машина за мить із великим тріском вривається у величезне дерево, що росте обіч дороги. Аварія.

І думаю, що добре було би, якби це зіткнення стало символічним провіщенням майбутнього держави, якій забракло власної землі й вона захланно простягнула руку до чужої власності.

Щедра рука (**szczodra ręka**) – цей вислів символізує людину, яка дає багато іншим.

Мати олію в голові (**mieć olej w głowie**), тобто бути розумною людиною.

Зникати як камфора (**znikać jak kamfora**), тобто швидко та безслідно.

Ясне як сонце (**jasne jak słońce**), тобто щось очевидне, те, що не викликає сумнівів.

Працювати повною парою (**pracować pełną parą**) – безперервна продуктивна робота.

Влучати в точку (**trafiać w punkt**), тобто надати докладну і ясну відповідь.

Утікати [туди], де перець росте (**uciekać, gdzie pieprz rośnie**), тобто швидко та дуже далеко.

Gabriela Woźniak-Kowalik,
uczelnica, skierowana do Łucka i Kowlia
przez ORPEG

Infolinia dla uchodźców

Fundacja Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej wspólnie z UNICEF oraz Ministerstwem Edukacji i Nauki RP uruchomiła specjalną infolinię informacyjną dla ukraińskich uczniów, studentów oraz ich rodzin i opiekunów.

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Konsultanci gotowi są, by udzielić wszelkich odpowiedzi, których będą potrzebować osoby rozpoczynające lub kontynuujące edukację w polskich szkołach i na uniwersytetach. Jednocześnie będą gromadzić informacje nadchodzącą z departamentów, szkół i organizacji, żeby usprawnić proces zaspokojenia potrzeb uchodźców.

Aby uzyskać więcej informacji osoby z Ukrainy mogą dzwonić codziennie od poniedziałku do piątku między godziną 9:00 a 17:00 czasu

polskiego pod numer telefonu +48 22 100 13 00. Infolinia jest dostępna w trzech językach – ukraińskim, polskim i rosyjskim.

Infolinia przeznaczona jest dla uchodźców z Ukrainy: uczniów i studentów, a także ich rodziców i opiekunów. W realizację projektu są zaangażowane szkoły średnie, szkoły zawodowe, uczelnie wyższe, samorządy oraz organizacje międzynarodowe.

Fundacja Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej

Фонд «Польський центр міжнародної допомоги» спільно з ЮНІСЕФ та Міністерством освіти і науки РП відкрив спеціальну інформаційну лінію для українських учнів, студентів, членів їхніх сімей і опікунів.

Консультанти готові надати відповіді на всі питання, які цікавлять осіб, що розпочинають або продовжують навчання в польських школах і університетах. Водночас вони збиратимуть дані, які надходять із департаментів, навчальних закладів і організацій, щоби зробити більш ефективним процес забезпечення потреб біженців.

Щоб отримати потрібну інформацію, особи з України можуть телефонувати щоденно з понеділка до п'ятниці з 9:00 до 17:00 польського

часу за номером: +48 22 100 13 00. Інформацію можна отримати трьома мовами: українською, польською та російською.

Інfolінію створено для біженців з України: учнів і студентів, а також їхніх батьків і опікунів. У реалізації проекту задіяно середні школи, професійні училища, вищі навчальні заклади, органи місцевого самоврядування та міжнародні організації.

Фонд «Польський центр міжнародної допомоги»

ПРАСА // РОБОТА

Вакансії в Луцьку

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Лікар-терапевт	20 000	Здійснення прийому хворих відповідно до графіку; проводити загальне та клінічне обстеження хворих, вести медичну документацію, забезпечувати необхідний рівень обстеження пацієнтів у відповідності до стандартів якості діагностично-лікувального процесу, призначати відповідне лікування	Бухгалтер	15 000	Контроль за рухом коштів по рахунках та через касу підприємства, вирішення питань банківського обслуговування. Формування та подання всіх видів звітності: бухгалтерська, податкова, статистична. Контроль за своєчасністю та повнотою подання звітності. Знання акцизу по паливно-мастильних матеріалах	Менеджер (управитель) в оптовій торгівлі	15 000	Обов'язки менеджера з оптової торгівлі в мережі інтернет стоковим одягом та взуттям європейських брендів. Приймання та оформлення замовлень, ведення наявної бази клієнтів та пошук нових ринків збуту. Формування презентацій товару та розміщення в інтернет мережі, вибір груп, користування соціальними мережами. Досвід роботи в торгівлі обов'язковий
Теплотехнік	20 000	Пошук варіантів поліпшення якості подачі тепла і його економії (по можливості), складання планів роботи конкретного підприємства і здійснення контролю за їх реалізацією. Повинен складати прогнози, які стосуються обсягів (потенційних) виробництва теплової енергії, а також витрат, які потрібно зробити на ресурси паливного типу. За кожною із зазначених дій фахівець повинен здійснювати повний контроль	Головний механік	15 000	Обов'язки головного механіка із вантажних автомобілів. Ведення та супровід парку автотранспортного підприємства, вантажні автомобілі 2-20 т, тягачі, напівпричіпи. Діагностика та ремонт вантажівок і всіх їх вузлів та обладнання	Підсобний робітник	15 000	Виробництво пару для відпарювання залізо-бетонних конструкцій. Котли працюють на вугіллі
Ливарник пластмас	16 700	Відповідає за дотримання технологічного процесу виготовлення пластмасових виробів (дитячі іграшки) на термопласт-автоматах (ливарних машинах). Контролює параметри процесу лиття під тиском на дисплеї литтєвої машини та здійснює візуальний контроль зовнішнього виду виробів	Електрогазозварник	15 000	Зварювальні роботи напівавтоматом металевих конструкцій та профільних труб. Режим роботи: з 08:00 до 16:30	Слюсар з контрольно-вимірвальних приладів та автоматики (електромеханіка)	15 000	Налаштовує устаткування електроавтоматичних приладів, які ремонтують, та усуває їх; складає та монтує складні схеми з'єднань; регулює, випробовує, юструє, монтує і здає складні електромагнітні, електродинамічні, електромеханічні та інші прилади з підганянням та доведенням відповідних деталей та вузлів; робота на дільниці по обслуговуванню ІТП
Авторемонтник	16 000	Ремонт вантажних автомобілів MAN, SCANIA, DAF, VOLVO. Проведення діагностики, ремонту й обслуговування ходової частини автомобіля. Виконання ТО (заміна рідин, фільтрів і т. д.). Забезпечення безперебійної роботи і технічної експлуатації вантажних автомобілів	Електромонтажник силових мереж та електроустаткування	15 000	Виконує роботи з монтажу силових систем і електроустаткування. Знає, розуміє і застосовує чинні нормативні документи, що стосуються його діяльності. Знає і виконує вимоги нормативних актів про охорону праці та навколишнього середовища, дотримується норм, методів і прийомів безпечного виконання робіт. Керує бригадою. Робота по об'єктах Луцька та Волинської області	Тракторист	15 000	Робота на бурильно-кранових установках. Бурильно-кранова машина. Обов'язково мати посвідчення тракториста. Можливі відрядження
Інженер	15 500	Інженер з служби енергетичного менеджменту. Реалізація політики енергозбереження та впровадження енергоефективних технологій і обладнання; здійснення енергетичного аудиту та енерготехнологічного обстеження; керування попитом споживачів, у т. ч. із залученням альтернативних джерел енергії; реалізація проектів енерговикористання та енергосервісних контрактів; формування систем енергетичного менеджменту; керування енергозабезпеченням підприємства	Електромонтер охоронно-пожежної сигналізації	15 000	Монтаж пожежної сигналізації. (Проведення монтажу та програмування контрольно-пожежних приладів та автоматики). Відповідальний підхід до виконання робіт, дотримання правил техніки безпеки	Формувальник залізо-бетонних виробів та конструкцій	15 000	Виготовлення залізобетонних конструкцій та виробів. Робота на механізованій лінії
Вишивальник	15 000	Вишивання етнічних українських орнаментів (легкий одяг, сорочки, блузи, сукні, вишиванки). Робота на машинках «Тазіта»	Інженер	15 000	Інженер електронно-технічної лабораторії	Швачка	15 000	Пошиття дитячих іграшок (м'яконабивні) та дитячої постелі
Водій автотранспортних засобів	15 000	Здійснювати міжнародні вантажні перевезення до країн Європи. Наявність закордонного біометричного паспорта, картки водія, чіп-карти	Інженер з проектно-кошторисної роботи	15 000	Бере участь у роботі з технічної підготовки виробництва. Забезпечує своєчасну підготовку проектно-кошторисної документації на базі конструктивних рішень, які розроблені інженером-конструктором відповідно до бланків-замовлень. Забезпечує в процесі проектування відповідність розроблюваних конструкцій технічним завданням, вимогам найбільш економічної технології виробництва, стандартам, нормам охорони праці	Головний бухгалтер	14 950	Організація бухгалтерського обліку на підприємстві, складання та подання фінансової та податкової звітності; здійснення контролю за дотриманням порядку оформлення бухгалтерських документів, розрахунків і платіжних зобов'язань
Водій автотранспортних засобів	15 000	Кругорейсові поїздки по міжнародних маршрутах (Україна – Німеччина, Нідерланди) на продуктових або хімічних цистернах (можливо без посвідчення АDR). Автомобілі на чіп-картах або тако-картах	Інспектор	15 000	Інспектор відділу «Група швидкого реагування» департаменту муніципальної влади. Забезпечення контролю за дотриманням законодавства у сфері благоустрою в Луцькій міській територіальній громаді. Обов'язково мати при собі резюме з фото, паспорт, код, документи про освіту, військово-облікові документи (для чоловіків). Співбесіда проводиться лише по п'ятницях о 10:00, в інші дні не турбувати	Монтажник устаткування зв'язку	14 000	Будівництво повітряних та кабельних ліній, обслуговування та монтаж кабелів в приміщеннях та на вулиці; обслуговування абонентів, усунення пошкоджень та аварійних ситуацій. Забезпечення робочим автомобілем, інструментом, формою та всіма витратними матеріалами. Система бонусів та мотивації
Головний бухгалтер	15 000	На час декретної відпустки. Контроль за рухом коштів по рахунках та через касу підприємства, вирішення питань банківського обслуговування. Формування та подання всіх видів звітності: бухгалтерська, податкова, статистична. Контроль за своєчасністю та повнотою подання звітності. Участь у автоматизації бізнес-процесів. Підготовка і здача звітності в контролюючі органи. Здійснення процесів планування. Досвід роботи з програмою 1-С Бухгалтерія	Керівник проектів та програм у сфері матеріального (нематеріального) виробництва	15 000	Підбір, підготовка та організація роботи проектної групи грантових міжнародних освітніх проектів	Слюсар-ремонтник	14 000	Обслуговує, розбирає та ремонтує ткацькі верстати
			Керуючий магазином	15 000	Формування ефективної команди (підбір, адаптація, навчання, координація і контроль роботи персоналу); забезпечення максимальної привабливості магазину для покупців відповідно до корпоративних стандартів компанії; контроль і забезпечення збереження ТМЦ; замовлення товару та контроль постачання продукції	Слюсар-сантехнік	14 000	Виконання сантехнічних робіт у багатоквартирних будинках
			Логіст	15 000	Робота з експортом товарів, збір пакетів документів, укладення договорів. На час відсутності основного працівника	Технолог	14 000	Технолог швейного виробництва. Складання технологічної послідовності обробки виробів, схем поділу праці, розрахунок витрат часу і матеріалів. Розподіл і контроль роботи між працівниками. Контроль якості виконання операцій. Розвиток виробничого персоналу. Навички роботи на різному швейному обладнанні. Досвід роботи обов'язковий

За детальною інформацією звертайтеся до Луцького міського центру зайнятості:
43021 м. Луцьк, вул. Ярошука, 2;
тел.: +38(03322) 72-72-58, 72-81-49

Оголошення

Можливості осені 2022 р. для українців

Від початку повномасштабної війни кордон із Польщею перетнуло майже 7 млн осіб, понад 1 млн із них залишається в Польщі. Західний сусід України надає різні форми підтримки вимушеним переселенцям, зокрема допомагає знайти роботу чи відкрити власний бізнес. Литва запропонувала програму підтримки українських науковців, які залишилися на Батьківщині.

Конкурс дисертацій

Інститут Великого князівства Литовського оголосив п'ятий конкурс на здобуття Премії імені Юліуша Бардаха. Її надають за кандидатські дисертації, присвячені ідеям та історії Великого князівства Литовського (ВКЛ).

Мета премії – заохотити досліджувати спадщину ВКЛ, його державних, правових і культурних традицій.

Пріоритет надаватимуть роботам, присвяченим державним, правовим і культурним традиціям ВКЛ, ідеям ВКЛ, які проявлялися в XIX і XX ст., а також темам, що розкривають історію як мінімум двох сучасних держав, територія яких раніше входила до складу ВКЛ: Литви, Білорусі, України та Польщі.

Подані на здобуття премії роботи можуть стосуватися різних галузей гуманітарних та

суспільних наук, зокрема історії, політології, історії мистецтва, філології, соціології, історії права і політичного устрою, географії.

Заявку можуть подавати громадяни будь-якої країни, які представляють кандидатську дисертацію, захищену протягом останніх двох років.

Кінцевий термін подачі заявок – 30 жовтня 2022 р.

Деталі тут: <https://monitorwolynski.com/uk/news/4510-konkurs-institutu-velikogo-knyazivstva-litovskogo-mozna-podat-kandidatsku-disertaciju>.

Програма бізнес-консультацій для вимушених переселенців

Фундація «Свобода і демократія» запрошує осіб з України, які планують розпочати власну

справу на безплатну програму консультацій і менторства.

Програма пропонує особам з України, які хочуть відкрити власний бізнес у Польщі, отримати безплатні індивідуальні рекомендації та індивідуальний супровід бізнес-експерта.

Консультації дозволяють:

- зрозуміти, що заважає розвитку власної справи і на чому потрібно сконцентруватися;
- отримати експертний погляд на проблему чи ситуацію з іншої перспективи, який може допомогти знайти оптимальне рішення;
- знайти нові можливості та шляхи зростання бізнесу;
- отримати експертні відповіді на запитання, які хвилюють учасників.

Реєстрація заявок на участь у програмі триває до 11 листопада.

Деталі тут: <https://monitorwolynski.com/uk/news/4588-biznesowe-abc>.

Програма підтримки медиків з України

Через напад Росії на Україну нині багато українських медиків перебувають у Польщі та шукають роботу. Натомість польська служба охорони здоров'я зіткнулася із серйозним викликом, адже медичної опіки потребують понад 2 млн україномовних пацієнтів.

Фундація «Свобода і демократія» у співпраці з «MAPA Obywatelska» реалізує некомерційний проект «MedMobility Poland», метою якого є надання достовірної інформації про можливість пошуку роботи в польській службі охорони здоров'я для лікарів, медсестер, акушерок та медичних рятувальників з України. Проект започатковано у 2021 р. Тоді він був покликаний допомогти медикам з-за меж Євросоюзу.

У проекті «MedMobility Poland» українські медики можуть розраховувати на:

- допомогу в отриманні згоди Міністерства охорони здоров'я на здійснення професійної діяльності в Польщі;
- фінансову допомогу для оплати житла (до 4500 злотих);
- допомогу з пошуком роботи в польській службі охорони здоров'я (в деяких воєводствах доступна допомога регіональних спеціалістів);
- доступ до інформації про вакансії в польських медичних установах.

Деталі тут: <https://monitorwolynski.com/uk/news/4499-medmobility-poland-pidtrimka-medikov-z-ukrainy>.

Rusza VII edycja Olimpiady Historii Polski

Fundacja Wolność i Demokracja zaprasza do udziału w VII edycji Olimpiady Historii Polski dla Polonii i Polaków za granicą 2022–2023.

szkolnej zamieszkałej i uczącej się poza granicami Polski.

W dotychczasowych edycjach udział wzięło ponad 2000 uczestników z Ukrainy, Białorusi, Litwy, Niemiec, Austrii, Holandii, Belgii, Norwegii, Francji i Grecji.

W tym roku dla uczniów szkół podstawowych w wieku 10–13 lat w ramach Olimpiady przewidziany jest Konkurs Historii Polski dla Juniorów dla Polonii i Polaków za granicą.

Jak dokonać zgłoszenia:

1. Uczeń zgłasza chęć udziału do nauczyciela lub placówki oświatowej.

2. Placówka oświatowa zgłasza listę uczniów do szkolnej komisji egzaminacyjnej, właściwej dla danego terenu.

3. Szkolna komisja egzaminacyjna dokonuje rejestracji na platformie egzaminacyjnej i przekazuje uczestnikom kod dostępu na egzamin.

Uwaga: udział w egzaminie będzie możliwy tylko dla zarejestrowanych uczestników!

Zakres materiału Olimpiady Historii Polski, regulaminy Olimpiady i Konkursu, harmonogram tegorocznej edycji oraz e-podręczniki i pomoce naukowe można znaleźć tu: wid.org.pl/rusza-rekrutacja-do-vii-edycji-olimpiady-historii-polski-dla-polonii-i-polakow-za-granica-2022-2023.

Zapisy do I etapu VI Olimpiady Historii Polski dla Polonii i Polaków za granicą 2022–2023 trwają do 18 listopada 2022 r.

Egzaminy I etapu odbędą się on-line w dniu 27 listopada 2022 r. poprzez platformę egzaminacyjną olimpiadahistoriiipolski.pl.

Fundacja zaprasza również do kontaktu placówki, które chciałyby podjąć się koordynacji Olimpiady na swoim terenie poprzez stworzenie szkolnej komisji egzaminacyjnej – odpowiedzialnej za komunikację pomiędzy organizatorami, a uczestnikami poszczególnych etapów. Wszelkie pytania należy kierować pod adres: olimpiada@wid.org.pl.

Olimpiada Historii Polski organizowana jest zgodnie z polskimi aktami prawnymi. Stałymi partnerami Olimpiady jest Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą oraz Instytut Pamięci Narodowej. Projekt jest współfinansowany przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą.

Nagrodą główną dla grupy laureatów Olimpiady Historii Polski są indeksy na polskie uniwersytety państwowe oraz nagrody rzeczowe.

Zródło: wid.org.pl

VII OLIMPIADA HISTORII POLSKI

dla Polonii i Polaków
za granicą 2022/2023

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2022

Projekt „Olimpiada Historii Polski dla Polonii i Polaków za Granicą” jest inicjatywą Polskiego Towarzystwa Historycznego realizowaną we współpracy z Fundacją Wolność i Demokracja

Olimpiada Historii Polski to inicjatywa Polskiego Towarzystwa Historycznego organizowana przez Fundację Wolność i Demokracja. Projekt skierowany jest do polskiej młodzieży

Zbieramy wspomnienia o cmentarzu Збираємо спогади про цвинтар

Drodzy Czytelnicy «Monitora Wołyńskiego», zwracamy się do tych z Państwa, którzy posiadają informacje o dawnym cmentarzu katolickim w Łucku, w miejscu którego władze sowieckie wybudowały Memoriał «Wieczna Sława».

Дорогі читачі «Волинського монітора», звертаємося до тих із вас, хто володіє інформацією про колишній католицький цвинтар у Луцьку, на місці якого радянська влада побудувала меморіал «Вічна слава».

Genealog Artur Aloszyn w ramach projektu «Memorium» szuka starych zdjęć, wspomnień o wyglądzie cmentarza, przeniesieniu pochówków osób spoczywających na nim na inne cmentarze oraz zniszczeniu tej nekropolii w latach 70. XX wieku.

Projekt «Memorium» ma na celu przywrócenie pamięci o dziejach zburzonego cmentarza oraz tragedii pochowanych na nim osób i ich bliskich.

Jeśli ktoś z Państwa może i chce podzielić się wspomnieniami i zdjęciami, prosimy o kontakt z Arturem Aloszynem: +380931095925, info@volynia.com (można zwracać się po ukraińsku, polsku oraz angielsku).

МВ

Genealog Артур Альошин у рамках проекту «Memorium» шукає старі фото, спогади про вигляд цвинтаря, перепоховання осіб, які спочивали на ньому, на інших цвинтарях та остаточне знищення цього кладовища в 1970-х рр.

Мета проекту «Memorium» – повернути пам'ять про історію знищеного цвинтаря та трагедію похованих там осіб і їхніх близьких.

Якщо хтось із вас може і хоче поділитися спогадами та світлинами, просимо контактувати з Артуром Альошином: +380931095925, info@volynia.com (можна звертатися українською, польською та англійською мовами).

ВМ

Проект підтримує Канцелярія голови Ради міністрів РП у рамках конкурсу «Полонія та поляки за кордоном 2021». Проект «Польські медіа в Україні 2021–2022» реалізує фундація «Свобода і демократія»

Публікація відображає лише погляди автора/авторів і не представляє офіційну позицію Канцелярії голови Ради міністрів РП

Projekt wspierany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2021

Projekt „Polskie media na Ukrainie 2021–2022” realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Wydawca/Видавець: ГО «Волинський монітор»
Zespół redakcyjny/Редакційна колегія:
Walenty WAKOLUK/Валентин ВАКОЛЮК
Natalia DENYSIUK/Наталія ДЕНИСЮК
Wiktor JARUCZYK/Віктор ЯРУЧИК
Anatolij OLICH/Анатолій ОЛІХ

Główny редактор: Валентин ВАКОЛЮК
Коректори: Ольга ШЕРШЕНЬ, Пётр КОВАЛІК
Співпраця: Ядвіга ДЕМЧУК, Уршуля ОБЕРДА
Технічний редактор: Анатолій ОЛІХ
Відповідальний редактор: Олександр СВІЦА
Переклад: Світлана ПИЗА, Наталія ДЕНИСЮК

Адреса редакції:
43025 Луцьк, вул. Крилова 5/7
tel.: +38 067 709 29 49
mail: monitorwoylinski@gmail.com
[facebook.com/MonitorWoylinski](https://www.facebook.com/MonitorWoylinski)
twitter.com/MonitorWoylinski

Свідоцтво про реєстрацію
ВЛ № 339-73Р від 19.05.2009 р.
Тираж: 3000. Замовлення: 3045
Друк: ПП «Волинська друкарня»
Луцьк, пр. Болі 27.
Друк офсетний, формат А3

Monitor
Wołyński
monitorwoylinski.com